

ŽELEZAR

Volilna konferenca Zveze komunistov Železarne

V torek, 29. maja, je bila v veliki dvorani občinske skupščine občine Jesenice volilna konferenca Zveze komunistov Železarne. Konference so se udeležile delegacije iz temeljnih organizacij združenega dela ter organizacij ZK OZD skupne službe in železarskega izobraževalnega centra. Komunisti iz železarne Ravne so poslali pismo z željami za nadaljnje tesno skupno sodelovanje, med gosti pa ta bila tudi sekretar občinske konference ZKS Jesenice inž. Stefan Nemec in predstavnik ZKS železarne Store.

Delegati so že pred konferenco prejeli poročilo o delu ZK v minuli mandatni dobi, na konferenci pa so poslušali izčrpno in obširno poročilo sekretarja Ludvika Kejžarja.

Razprava je bila obširna in izčrpna. Konferenca je izvolila novega sekretarja Iva Ščavničarja, vodjo oddelka za centralno obdelavo podatkov v Železarni in trinajst članov sekretariata. Poleg tega so na konferenci izvolili tudi nosilce nalog — predsednike komisij in grup pri konferenci ZK Železarne.

Tov. Ščavničar je že med razpravo in nato v zaključni besedi izčrpno govoril o okvirnem programu dela, ki so ga sprejeli kot napotilo za akcijo v naslednji mandatni dobi. Komuniste v Železarni je novoizvoljeni sekretar tov. Ščavničar pozval k vsestranskemu sodelovanju, kjer le skupno delo zagotavlja, da bodo doseženi pričakovani rezultati pri idejnem izobraževanju ter izpolnjevanju nalog, ki jih bo treba opraviti v temeljnih organizacijah združene dela. O delu konference bomo še poročali.

Uveljavljanje ustavnih dopolnil na ravni Slovenskih železarn

I.

Na 10. seji delavskega sveta ZPSŽ dne 14. 9. 1972 na Jesenicah je bila imenovana komisija za uveljavljanje ustavnih dopolnil v ZPSŽ v sestavi: Dušan Stare, Adi Cigler, Viktor Opaka, Andrej Cetinski in Miha Potočnik kot predsednik. Komisija se je sestala 11-krat, razen tega pa je imela eno sejo skupaj s poslovnim odborom ZPSŽ, enkrat tudi z direktorjem ZPSŽ. Ob začetku dela komisije je bilo začetno osnovno izhodišče, da je treba okrepiti doslej vzpostavljene odnose, začrtane v statutu in ustanovni pogodbi. Na sejah komisije je bilo obravnavanih vrsta pravnih in dejanskih vprašanj, posredovanih vrsta izkušenj s strani samih tovarn oz. drugih delovnih organizacij, ki so koristile tovarnam pri sestavi in usklajevanju osnutkov tovarniških samoupravnih sporazumov in pri sestavi samoupravnega sporazuma na ravni združenega podjetja. Komisija je o svojem delu ter o dilemah, s katerimi se je srečavala, poročala delavskemu svetu ZPSŽ na njegovi 11. seji (26. 12. 1972 na Ravnah) in 12. seji (23. 4. 1973 v Storah). Na svoji

zadnji seji dne 9. 5. 1973 je komisija pregledala in sprejela osnutek samoupravnega sporazuma, ki ga posreduje poslovnemu odboru in vodstvom družbeno političnih organizacij ZPSŽ v mnenje in pripombe. Po ponovni uskladitvi stališč bo komisija pripravila predlog ter ga posredovala v javno razpravo.

II.

Izhodišče osnutka samoupravnega sporazuma je opredeljeno v temeljnih načelih. Ustanovitelji kot tudi pridružene organizacije združenega dela so suvereni enakopravni koalicijski udeleženci, ki se združujejo zaradi uresničevanja skupnih ciljev, ki jih bodo v združenem delu lažje, učinkovitejše ali bolj ekonomično ustvarili.

Samoupravni sporazum nadalje omogoča, da se v Slovenske železarne priključi vsaka delovna organizacija, ki izkaže svoj interes, da z združevanjem dela in sredstev skupaj s podpisniki za-

gotovi sebi in celoti poslovnih uspeh ob soglasju podpisnikov (odprt sistem). Vse določbe sporazuma omogočajo nove združitve brez spremembe sporazuma.

S samoupravnim sporazumom se gradi organizacija, kjer se skupno rešujejo le istovetni cilji oz. skladni interesi. Kadar interesi ne bodo skladni, se jih ne bo tiščalo v ospredje. Večina odnosov bo tudi v bodoče potekala na bilateralni oz. multilateralni podlagi.

Že v naslovu in temeljnih določbah je predlagana sprememba firme, tako da se glasi: SLOVENSKE ŽELEZARNE — metalurški predelovalni kombinat Ljubljana (kot alternativa je ostal dosedanji izraz združeno podjetje). Z novim izrazom za sestavljeno delovno organizacijo, ki pojmoma predstavlja tehnološko povezan proizvodni proces v več fazah, se želi že v firmi poudariti kvantitativne, predvsem pa kvalitativne spre-

(Nadalj. na 3. str.)

Predstavljamo vam predelovalce žice

V naši zadnji številki Železarja smo poročali o sestanku predstavnikov samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij ZPSŽ in podjetij za predelavo žice: VERIGO LESCE, PLAMEN KROPA, TOVIL LJUBLJANA in ŽIČNA CELJE po vprašanju združevanja v ZP Slovenske železarne, danes pa vam predelovalce žice tudi predstavljamo.

PODJETJA PREDELOVALCEV ŽICE SKUPNO PREDSTAVLJAJO:

— celotni dohodek	360.492.872 din
— poslovni sklad	192.025.043 din
— zbir vseh kreditov	69.848.215 din
— bruto izplačani osebni dohodki	77.358.218 din
— amortizacija	37.571.447 din
— ostanek dohodka	27.941.497 din
— bruto akumulacija	65.512.944 din
— izvoz v \$	4.998.044 \$
— število zaposlenih	2.397

Tovarna verig Lesce

Tovarna verig Lesce je bila ustanovljena leta 1922 kot delniška družba. Izdelovala je verige manjših dimenzij ter poljedelske naprave in orodje. Podjetje je zaposlovalo skupno največ do 150 delavcev in uslužbencev.

Med okupacijo je bila tovarna večkrat delno porušena in je končno celo prenehala obratovati.

Po osvoboditvi je bila tovarna v celoti obnovljena in

modernizirana. Opuščena je bila proizvodnja poljedelskega orodja in naprav.

Danes izdelujejo Lesce tri osnovne grupe izdelkov in sicer:

— vse vrste navadnih in kalibriranih verig in opreme za verige in sicer: sidrne verige do premera 90 Ø po predpisih domačega in vseh inozemskih ladijskih klasifikacijskih registrov; verige za dvigala; transporterje, verige za avto-

(Nadaljevanje na 5. strani)

V prejšnji številki Železarja smo objavili informacijo o podpisu sporazuma o ekonomskem in znanstveno tehničnem sodelovanju na področju črne metalurgije med SFRJ in ČSSR. Za Jugoslavijo je sporazum podpisal naš glavni direktor in član izvršnega odbora združenja jugoslovanskih železarn mag. dipl. inž. Peter Kunc, za ČSSR pa v imenu ministrstva metalurgije in strojogradnje Josef Miksa.

Zaključki letne volilne konference sindikata železarne Jesnice

Na osnovi poročil in razprave na 20. volilni konferenci sindikalne organizacije železarne Jesnice z dne 20. aprila 1973. so bili sprejeti naslednji sklepi, ki programsko nakazujejo nadaljnje delo sindikalnih odborov, osnovnih organizacij in konference sindikata železarne. Vsi naši nadaljnji naporji pa naj bodo usmerjeni k tistim ciljem, ki so prevladovali v sami razpravi, to pa je nadaljnje poglobljanje samoupravljanja ter še večja skrb za delovnega človeka in za naš boljši jutrišnji dan.

Samoupravljanje

Sindikat je neločljivi del samoupravnega sistema, zato se bomo zavzemali za hitrejšo rast samoupravljanja s tem, da se čim širši krog delavcev vključuje v odločanje, kar nam sedanji razvoj samoupravljanja v železarni omogoča.

1. V naslednjem obdobju pa bomo delovali predvsem:

- na nadaljnjem razvijanju in utrjevanju notranje organiziranosti železarne na temeljne organizacije združenega dela (morebitno ustanavljanje novih temeljnih organizacij),

- na nadaljnjem razvijanju samoupravnih odnosov ter oblik samoupravljanja, na vključevanju delovnih skupin kot osnovnih celic neposrednega samoupravljanja v odločanje pri upravljanju,

- na razvijanju sistema notranjega samoupravnega sporazumevanja med temeljnimi organizacijami združenega dela in tovarno.

2. Izhajajoč iz sistema oblike sameupravljanja bomo razvijali pogoje in odnose, ki bodo omogočali, da se sliherno področje delovanja in poslovanja vsake temeljne organizacije in železarne kot celote podvrže notranji kontroli delavcev preko ustreznih organov. Poskrbeli bomo, da bo ta organ imel ustrezen kader, ki bo dovolj strokoven in užival vse zaupanje delavcev.

3. Vztrajali bomo na tem, da strokovne službe:

- izoblikujejo metodologijo ugotavljanja in spremljanja premoženja po temeljnih organizacijah združenega dela,

- izoblikujejo osnove medsebojnih ekonomskih odnosov in odgovornosti med temeljnimi organizacijami združenega dela ter tako zagotovijo varnost posameznih TOZD pred napačnimi odločitvami o investicijah z združenimi sredstvi,

- izoblikujejo sistem in postopek notranjega planiranja,

- razvijajo sistem notranjega tržišča in oblikovanja instrumentov tega tržišča,

- razvijajo sistem za ugotavljanje in razporejanje dohodka po temeljnih organizacijah združenega dela.

4. Sindikat bo še posebej delal na:

- izpopolnjevanju oblike in delitve osebnih dohodkov, izhajajoč iz načela delitve po rezultatih dela posameznika, TOZD in železarne,

- razvijanju oblik vzajemnosti, solidarnosti in socialne varnosti članov delovne skupnosti in

- na nadaljnjih integracijskih povezovanjih železarne v okviru Slovenskih železarn in z drugimi delovnimi organizacijami.

Gospodarjenje

Od dobrega gospodarjenja izhaja tudi vrsta nalog, ki so obvezne za sindikalno organizacijo. Prav zaradi tega sindikalni organizaciji ne more biti vseeno, kako se v podjetju gospodari. Vsi se moramo zavedati, da pravic brez dolžnosti ni, zato se bomo še posebej zavzemali, da se le te uveljavijo v korist dobrega gospodarjenja in nas vseh.

1. Sindikat železarne bo preko sindikalnih odborov deloval, da bodo:

- planske naloge in realizacija le-teh ostajale še naprej glavna skrb in odgovornost vseh zaposlenih v tovarni,

- z zahtevo po stabilizaciji celotnega gospodarstva tudi pri nas železarjih uveljavljati drugačno obnašanje in vključevanje v stabilizacijske tokove s tem, da bomo spremljali našo proizvodnjo in stroške, obveščali celoten kolektiv o doseženih rezultatih, od strokovnih vodstev pa zahtevali ukrepe,

- osebna odgovornost vodilnih delavcev, tehnološka in delovna disciplina vseh zaposlenih ter budnost v kolektivu so naloge, ki morajo biti stalno prisotne pri našem delu.

2. Sodelovanje sindikalne organizacije z ostalimi organizacijami v podjetju in v obratu je eden od osnovnih pogojev za uspešno delo in izvajanje sprejetih planskih nalog. Zaradi tega bo sindikat deloval v smislu tesnega sodelovanja in koordiniranja nalog z ostalimi družbeno političnimi organizacijami, predvsem pa z organi samoupravljanja na vseh nivojih.

Družbeni standard

Počutje delavcev na delovnem mestu in izven njega vpliva na njegove proizvodne rezultate ter dviga njegovo delovno in samoupravno zavest. Zato mora biti vprašanje družbenega standarda sestavni del prizadevanja sindikata pri urejanju ekonomskega in samoupravnega položaja delavcev. Na osnovi teh izhodišč se bo sindikat v prihodnje zavzemal za realno oceno položaja na tem področju in iskanju najbolj odgovarjajočih rešitev iz tega področja.

- Na področju stanovanjskega fonda smo še vedno deficitarni, zato se bomo zavzemali za realizacijo srednjeročnega programa stanovanjske izgradnje.

- Vztrajali bomo na tem, da se uredijo razmere na področju družbene prehrane, predvsem pa v delilnicah toplega obroka v tovarni.

- Z ozirom na dotok delovne sile iz drugih področij se bomo zavzemali za ureditev razmer v samskih domovih.

- Športna in kulturna rekreacija morata tudi v prihodnje ostati sestavni del aktivnosti sindikata.

- Na področju počitniškega turizma nadaljevati z začetim delom z namenom, da kapacitete počitniških domov koristi čim več delavcev, predvsem tistih, ki so odihla najbolj potrebni.

- Prizadevanja za zmanjševanje socialnih razlik morajo biti tudi v prihodnje sestavni del dejavnosti sindikata. Regresi, socialne podpore in podobno pa naj bodo konkretna oblika prizadevanja sindikata.

Komisija za zaključke

II. zvezno posvetovanje o inventivni dejavnosti

Služba za novatorstvo in racionalizacije pri SEOP je v zadnjem času s pomočjo ter v sodelovanju s sindikalno organizacijo in organi samoupravljanja v vseh delovnih enotah in obratih močno razvijala svojo aktivnost.

Šest komisij za novatorstvo in racionalizacije pri svetih delovnih enot je skupaj s šefi delovnih enot, obratovodji, vzdrževalnimi in proizvodnimi asistenti ter člani komisij pravi mobilizator vseh zaposlenih za novacijsko aktivnost na vseh delovnih mestih.

Razpisi za reševanje in odstranjevanje posebnih nalog in problemov, ki hrome in zavirajo nemoteno in kvaliteto proizvodnjo naših izdelkov, ki so iskano in cenjeno trgovsko blago na domačem in zunanjem trgu, so koristna in priljubljena oblika poživljene inovacijske aktivnosti. Le-teh nalog in problemov se radi in z uspehom lotevajo posamezniki kakor tudi skupine novatorjev in racionalizatorjev.

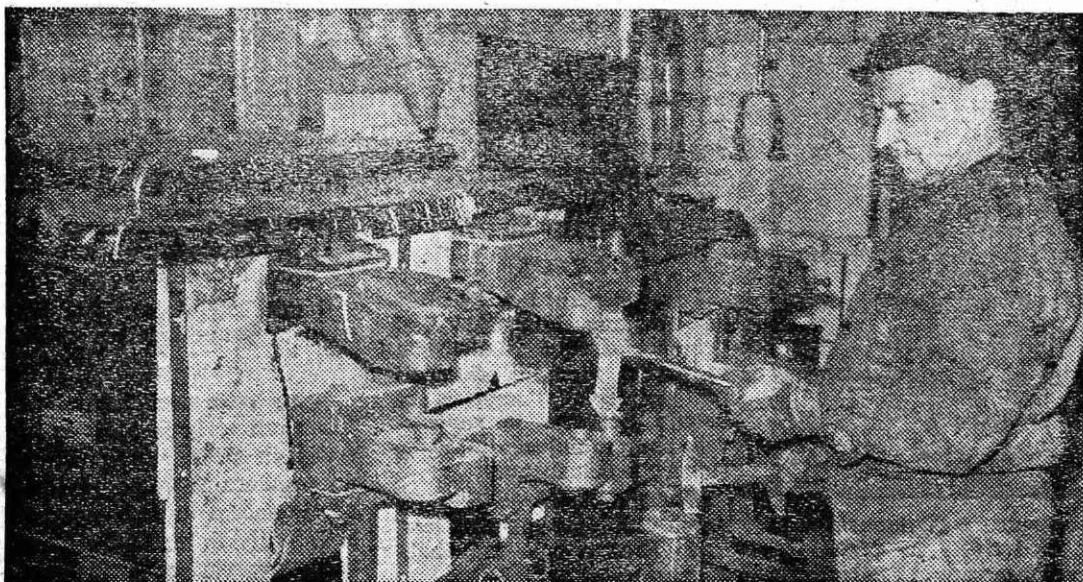
Društvo inženirjev in tehnikov nudi iznajditeljem in novatorjem vso potrebno moralno in materialno ter strokovno pomoč.

Naša služba za novatorstvo in racionalizacije je že navezala najtesnejše stike z enakimi službami v železarnah Ravne in Štore. Prepričani smo, da bo to sodelovanje beležilo prav kmalu potrebne in željene uspehe za naše gospodarstvo.

Na nedavni ekskurziji naših novatorjev in iznajditeljev v železarni Skopje so naši avtorji tehničnih izboljšav in iznajditelji navezali najtesnejše stike s tamkajšnjimi inovatorji, ki si žele tesnejšega sodelovanja.

V dneh od 7. in 8. junija bo v Opatiji drugo zvezno posvetovanje o inventivnih dejavnostih in iznajditelstvu, ki ga pripravlja centralni odbor Zveze sindikatov Jugoslavije ter Zveza inženirjev in tehnikov Jugoslavije. Na tem drugem posvetu v Opatiji bo sodelovala s svojim referatom tudi naša služba za novatorstvo in racionalizacije s posebnim izčrpnim referatom, v katerem bomo prikazali naše uspehe na tem področju od leta 1945 do danes.

Na drugem posvetovanju o inventivni dejavnosti in iznajditelstvu v Opatiji bodo veliko govorili o poživlji iznajditelstva, novatorstva in racionalizatorstva pri nas v pogojih novih ustavnih dopolnil ter ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela, ki bodo morale prav tej dejavnosti posvetiti več pozornosti, kot je bila to dosežanja praksa.

Stroj za signiranje kovc za zakovičenje

Železarski globus

BRAZILIJA. Železarska družba CVRD bo v sodelovanju z italijanskim FINSIDER-jem zgradila v državi Minas Gerais največjo napravo na južnoameriški celini za proizvodnjo peletov. V ta namen bodo porabili 50 milij. dolarjev investicijskih sredstev.

INDIJA. V tej državi namevajo v prihodnjih letih znatno povečati proizvodne zmogljivosti že obstoječih železarn. Do leta 1981 bodo dvignili letno proizvodnjo surovega jekla v železarni Bhilai na 7 milij. ton in v Bokaro na 10 milij. ton.

Uveljavljanje ustavnih dopolnil . . .

[Nadalj. s 1. strani]

Kot prvo omenimo predvideno združevanje grupe podjetij predelovalcev žice (Veriga Lesce, Plamen Kropa, Tovil Ljubljana in Žična Celje), ki poleg kvantitete prinašajo tudi premik v sami povezavi sedanjih železarn, saj se iz horizontalne povezave gradi tudi vertikalna povezava, ki objektivno lahko privede do večjih prednosti integracije. Razen že omenjenega pa pomeni uresničitev novih načel tega sporazuma novo kvaliteto v medsebojnih odnosih. Poleg te združitve potekajo priprave za pridružitve Metalurškega inštituta Ljubljana, vodijo pa se razgovori še z več drugimi organizacijami združenega dela. Za umestnost spremembe firme pa lahko navedemo tudi razlog, da je večina železarn v Jugoslaviji povezana v kombinata (Sisak, Zenica, Smederevo, Lukavac).

Organizacija slovenskih železarn temelji na treh organizacijskih ravneh: raven temeljne organizacije, raven podjetja in raven sestavljene delovne organizacije. V osnutku so obdelana izhodišča za urejanje odnosov med drugimi in tretjim nivojem, ker so odnosi med prvim in drugim nivojem predmet samoupravnih sporazumov posameznih podjetij. Raven Slovenskih železarn — sestavlja-

ne delovne organizacije je opredeljena: enkrat kot organizacijska celota, v kateri se skupno formira politika in se zagotavlja njeno izvajanje, v dogovorjenih pristojnostih pa lahko samostojno nastopa proti tretjim osebam, ter drugič kot organizacijska raven, na kateri se preko dogovarjanja organizira formiranje skupne politike podjetij v sestavi Slovenskih železarn in izvajanje določenih funkcij. Kompetence so razdeljene med nivoji, pri čemer tretji nivo nima operativnih odločanj, temveč se tam snujejo predlogi za sistemske rešitve. V sporazumu so podrobneje navedene dejavnosti skupnih interesov Slovenskih železarn po področjih: metalurške dejavnosti, finalizacije, ekonomike in financ, marketinga — komercialne, organizacije poslovanja in splošnih zadev.

Združene samoupravljalne funkcije poverjajo člani delovne skupnosti Slovenske železarne skupnim organom samoupravljanja:

1. organ upravljanja: — svet delegatov
2. kolektivni izvršilni organi: — upravni svet — komisije — notranja arbitraža
3. delavska kontrola.

Samoupravni organi so sestavljeni po delegatskem načelu, kjer enakopravno odlo-

čajo delegacije. Ker so vsi podpisniki enakopravni partnerji, ni preglaševanja. Sestava je delavska, mandat traja 2 leti. Glede na odločanje delegacij je manj pomembno vprašanje, koliko delegatov bo predstavljalo vsakega podpisnika, saj je poudarek na kvaliteti in ne kvantiteti.

Poleg samoupravnih delujejo tudi vodstveni organi, in sicer:

1. kolektivni vodstveni organi
2. individualni vodstveni organi.

Kolektivni vodstveni organ sestavljajo odgovorni delavci — nosilci funkcij posameznih področij dela vseh podpisnikov ter so pristojni in odgovorni za:

- pripravo predlogov enotne poslovne politike
- operativno izvajanje take politike.

V sporazumu so podobno opredeljene tudi pristojnosti in odgovornosti generalnega direktorja ter ostalih individualnih vodstvenih organov.

Pomembno je določilo glede postopka sprejemanja odločitev. Upravni svet usklajuje predloge kolektivnih vodstvenih organov, ki so pravzaprav motor kombinata, posreduje lahko neposredno v sprejem pristojnim skupnim samoupravnim organom (tretja raven), oz. jih posreduje v javno razpravo podpisnikom. V zadevah, ki niso skupnega pomena za vse podpisnike, pa se pripravljajo v okviru kolektivnih vodstvenih organov, upravni svet posreduje predloge v sprotjem neposredno pristojnim samoupravnim organom podpisnikov (druga raven). V primeru nesoglasij je predviden tudi usklajovalni postopek.

Podrobneje je opredeljena tudi odgovornost za predloge in sklepe med samoupravnimi in kolektivnimi oz. individualnimi vodstvenimi organi.

Organizacija skupne službe je organizirana za opravljanje tistih skupnih poslov, ki so potrebni za uspešno izvajanje nalog samoupravnih in vodstvenih organov kombinata (dosedanja direktorja, ki pa že doslej ni nič »dirigiral«). Poslovanje organizacije skupne službe se na podlagi programa dela financira s proračunskimi prispevki vseh podpisnikov, ki se določajo z letnim gospodarskim načrtom. Proračun zajema zgolj pokrivanje normalnih strokov poslovanja, dogovorjenih osebnih dohodkov ter skladov, ki so potrebni za delovanje skupnih služb. Ves čist dohodek, ki ga službe ustvarjajo z opravljanjem storitev in morebitna pozitivna razlika med proračunskimi in dejanskimi stroški pa postane dohodek interne banke kombinata.

Storitvene organizacije so usposobljene za izvajanje skupno sprejete politike. Predvsem so take organizacije interna banka, ki na podlagi odločitve skupnih samoupravnih organov že obstoja, lahko pa se ustanovijo (oz. priključijo že obstoječe) tudi storitvene organizacije za metalurške raziskave (po združitvi v kombinat Metalurški inštitut), za opravljanje trgovske dejavnosti, inženiring biro ter druge storitvene organizacije. Vse te organizacije poslujejo po načelu dohodka in urejajo medsebojna razmerja s podpisniki pogodbeno.

Predvsem je pomembno poslovanje interne banke, ki ima že prek 210 milijonov din sredstev. Preko interne banke podpisniki uresničujejo finančno ekonomsko prednost, ki jih prinaša združeno finančno poslovanje, nadalje posebne ugodnosti, ki jih Slovenskim železarnam priznava širša družbena skupnost (na primer: odstop anuitet), financirajo vse tiste aktivnosti skupnega pomena, za katere se se sporazumeli podpisniki, kar vse v dogovorjenem obsegu povezuje Slovenske železarne v rizično skupnost. Doseženi dohodek interne banke kot vsa sredstva pripadajo v celoti podpisnikom, s katerimi upravljajo sami podpisniki. Vsa kvaliteta sredstva trajnejše narave so evidentirana pri podpisnikih.

V posebnem poglavju so obravnavana poslovna razmerja. Poleg načel so podrobneje opredeljeni razvojni in letni načrti.

Med podpisniki ni predvidena subsidiarna odgovor-

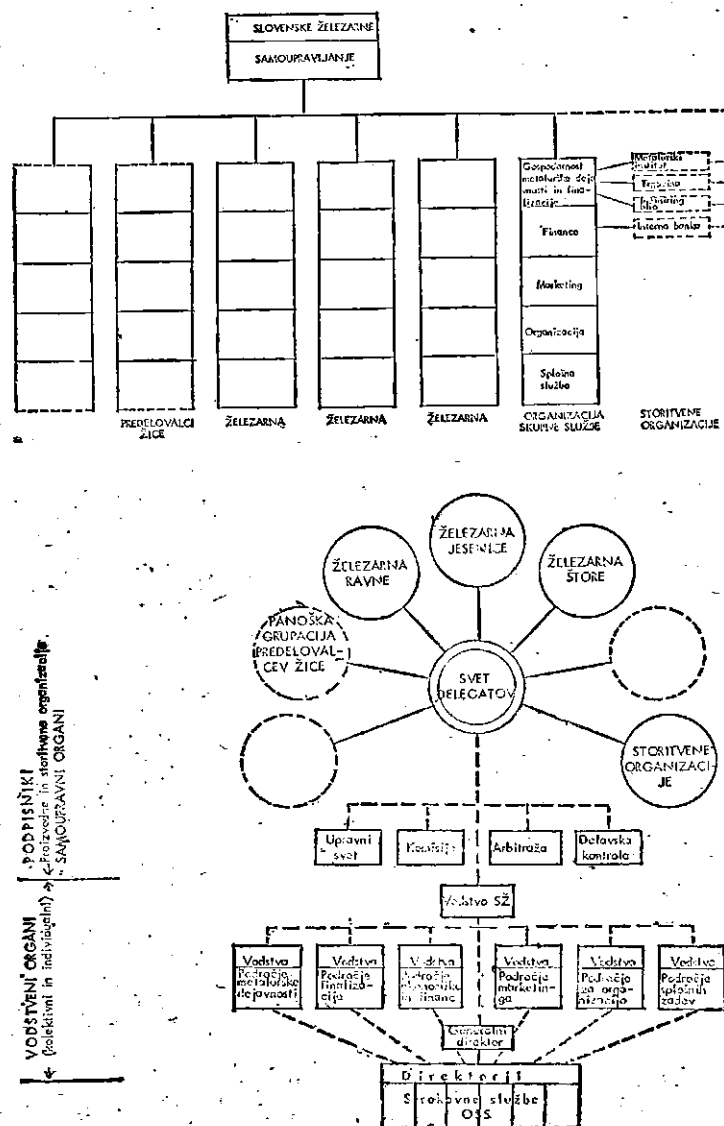
nost, vendar pa se dva ali več podpisnikov lahko posebej dogovori o taki odgovornosti za posamezne posle. Za pogodbeno obveznost, ki jih po predloženem dogovoru sledijo Slovenske železarne v svojem interesu, pa odgovarjajo proti tretjim osebam solidarno z vsemi svojimi sredstvi tisti podpisniki, katere sklep zajema.

Predvidena je tudi sanacija v primeru, kadar kateri od podpisnikov bistveno odstopa od sprejetega gospodarskega načrta in bi bila s tem ogrožena izpolnitev načrta ostalih podpisnikov.

Pomembnejša je še določba o notranji arbitraži in postopku za reševanje medsebojnih sporov.

Z vsem tem postajajo Slovenske železarne širši sistem. Sistem pa ni le seštevek partnerjev, temveč pomeni novo kvaliteto. Tudi pri človeku se šteje rok in nog ločeno še ne predstavlja telesa, temveč šele povezava teh organov — šele to je sistem. Doslej združeno podjetje še ni postalo tak sistem, lahko pa postane, če bomo vsi skupaj izkoristili vrsto potencialnih prednosti integracije. Realizacija teh prednosti pa je odvisna od duha vzajemnosti in sposobnosti, da jih dejansko izkoristimo. Vzpostaviti je treba dolgotrajnejše dogovorne vezi, s katerimi bo mogoče zamenjati kratkoročne tržne odnose. V takem odprtem sistemu je treba v večji meri kot doslej dati možnost za sodelovanje in odločanje vsem, ki imajo tak interes. Predvsem pa je bistveno in potrebno medsebojno zaupanje. Uveljavitev novih načel tega sporazuma lahko pospeši odpravo dosedanjih slabosti.

Miha Potočnik

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu •

Dežurna služba

	telefon	
	doma	v pisarni
SOBOTA, 2. junija		
inž. BORIS BREGANT, OPTIO	801	81-284
NEDELJA, 3. junija		
inž. VITO GRICAR, plavž	344	81-279
PONEDELJEK, 4. junija		
JOŽE ULČAR, talilnice	486	81-970
TOREK, 5. junija		
inž. JAKA SOKLIČ, strojne delavnice	556	81-131
SREDA, 6. junija		
inž. AVGUST KARBA, direktor proizvod.	270	693
ČETRTEK, 7. junija		
MARJAN MRAK, elektro jeklarna	884	81-012
PETEK, 8. junija		
inž. FRANC GASAR, teh. služba vzdrž.	952	81-604

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure zjutraj do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih. **Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja**

Objava

Kadrovski sektor železarne Jesenice sporoča, da bomo sprejemali na počitniško delo v proizvodne obrate študente in di-jake srednjih šol v

ponedeljek, 2. julija

ponedeljek, 16. julija in

sredo, 1. avgusta.

ob 6. uri zjutraj na sprejemnem referatu kadrovskega sek-torja.

Izjemoma bomo sprejemali tudi učence osnovnih šol, ki so dopolnili 16 let.

Kadrovski sektor

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Mladi na Jesenicah praznujejo

Jeseniška mladina vsako leto prireja v mesecu mladosti vrsto proslav, športnih tekmovanj, razstav, srečanja mladitih iz osnovnih in drugih šol, da tako počastimo visok življenjski jubilej našega dragega tov. Tita.

Zavedamo se, da je tov. Tito državnik, visoko cenjen v svetu, da je zgodovinska osebnost, čigar izkušnje posnemajo tudi narodi Afrike in drugih celin.

Življenje tov. Tita je ena sama borba — borba za mir med narodi, miroljubno sožitje in enakopravnost vseh. Delo tov. Tita ni nikoli utrujalo in pridobitve, ki jih imamo so plod njegovega revolucionarnega in nesebičnega dela, pod njegovim vodstvom smo dosegli to kar imamo in smo lahko ponosni nanj in na vse. Ni samo slučajnost, da mladi v Sloveniji in Jugoslaviji obljublamo tov. Titu zvestobo, želimo, da bi še dolgo ostal med nami zdrav, in še na mnoga leta.

Član sveta federacije tov. Miha Marinko je pregledal čete in bataljone Ježkovskega odreda na Pristavi

Pohod mladine na Pristavo

V petek, 25. maja, na dan mladosti je Ježkov odred iz osnovne šole Koroška Bela skupaj z učenci drugih osnovnih šol organiziral pohod po partizanskih poteh na Pristavo. Deset bataljonov Ježkovskega odreda je odšlo na pot s Koroške Bele. Bataljone in čete so vodili borci NOV, ki so mladim med potjo pripovedovali o doživetjih iz časov druge svetovne vojne. Vsak od desetih bataljonov je obiskal eno ali več spominskih obeležij in organiziral proslavo.

Ob 12. uri so se pred domom na Pristavi zbrali bataljoni Ježkovskega odreda. Po pregledu jih je pozdravil član sveta federacije tov. Miha Marinko in poudaril nalogo sedanje mlade generacije, ki je v tem, da varuje pridobitve NOB. Tov. Marinko je še dodal, da ni lahko mlademu človeku ustvariti živo predstavo v šolski klopi, ampak je veliko lažje in ostane bolj v spominu, če to doživlja na samem mestu in naravi.

Kratkemu nagovoru Mihe Marinka je sledil kulturni program, nato pa so opravili slovesen sprejem 72 pionirjev v organizacijo mladitih. Član predsedstva občinske konference ZMS Ivan Brišar je spregovoril mladim ter govoril o tovarišu Titu in njegovi borbi na čelu ZK Jugoslavije za enakopravnost med narodi in narodnostmi ter za aktivno in miroljubno sodelovanje med narodi vsega sveta, v borbi za mir ter neumešavanja v notranje zadeve drugih držav. Tovariš Tito je postal eden največjih borcev našega časa.

Ob koncu programa so si prisotni ogledali še vajo pri padnikih JLA, popoldne pa so organizirali več krajših izletov in športne igre.

Baklada

Na predvečer rojstnega dne maršala Tita je občinska konferenca zveze mladine organizirala baklado. V bakladi je sodelovalo nad 300 mladitih nosilcev bakel, 52 tabornikov, godbe na pihala z Jesenic, Lesc in Gorij pri Bledu, folklorne skupine, učenci osnovnih in srednjih šol, oder mladitih, mladi iz delovnih organizacij, pevski zbori, člani športnih društev in drugi. Začetek baklade je bil na Plavžu pred skladiščnimi prostori, nato pa so se nastopajoči in ostali občani zbrali pred Cufarjevim gledališčem, kjer je Zlato Vogrič pozdravil prisotne, sekretarka občinske konference ZM Jesenice pa je prebrala pozdravno pismo predsedniku Titu ob njegovem rojstnem dnevu:

Dragi tovariš Tito!

Na predvečer Tvojega praznika, ki smo ga mladi Jeseničani končali z baklado mladosti, Ti pošiljamo najiskrenejše čestitke ob Tvojem visokem jubileju z željo, da bi nas še dolgo vodil. Ob tej priložnosti Ti tudi obljublamo, da se bomo v okviru svojih možnosti vztrajno in dosledno borili za tiste vrednote, za katere se boriš Ti in vse napredne sile naše družbe. Jeseniška mladina Ti tudi obljublja, da bo s svojo aktivnostjo pomagala uresničiti stališča, oblikovana v Tvojem pismu.

Mladim je spregovorila tudi predsednica občinske konference SZDL Jesenice Mara Talerjeva. Med drugim je dejala, da bo najlepše darilo mladim tovariš Titu za 81. rojstni dan, če bodo sledili razvoju in izpolnjevali naloge, ki jih je komunistom in vsem naprednim ljudem posredoval Tovariš Tito, to je bratstvo in enotnost narodov in narodnosti Jugoslavije. Poudarila je, da praznik mladosti ne hote priključiti v spomin prehojeno pot v naši velikih revoluciji pod vodstvom tovariša Tita, ko so bili vedno med prvimi mladi. Mara Talerjeva je govorila še o drugih nalogah, ki jih je treba opraviti v sedanjem času in pozvala mladince, da vedno in povsod zavzeto sodelujejo ter ustvarjajo boljše materialne in življenjske pogoje. Predvsem moramo razumeti čas v katerem živimo in delamo. To pomeni, da kljub vsem težavam ne omahujemo, ampak da enotno ustvarjamo to, kar želimo in kar nam vелеva naša družba in njene potrebe.

Pohod delavske mladine

Občinska konferenca ZMS, tovarniška konferenca ZMS železarne Jesenice in ostale družbeno politične organizacije so pripravile v soboto, 26. maja, pohod delavske mladine z bivšimi borci in rezervnimi vojaškimi starešinami po partizanskih poteh s skupnim zborom v Završnici.

Mladi z delavnih organizacij so bili formirani v tri odrede in sicer v kokrški odred — delavci iz ZJ, Planike, Zarje in Rožce, v gorenjski odred — delavci iz Gradisa, Iskre, KOOP, v jeseniško bohinjki odred pa delavci iz Gorenjke, učenci ŽIC.

Kokrški odred je krenil na pot ob 7. uri izpred delavskega doma pri Jelenu, se ustavil v Mostah, kjer je obudil spomin na padle, ter nadaljeval pot skozi Zabreznico, kjer je obiskal grob prvega sekretarja SKOJ-a Dragoljuba Milovanoviča, skozi Titovo vas v Završnico.

Ostala dva odreda pa sta se zbrala pred Valvasorjevim domom pod Stolom in se nato spustila v Završnico.

Vsi trije odredi so ob 13. uri prikorakali na slavnostni prostor v Završnici, kjer so podali raport sekretarju OK ZKS tov. Štefanu Nemcu, dipl. inž., ki je nato spregovoril vsem navzočim.

Sledila so tekmovanja v nogometu, popoldne pa je predsednik občinskega sindikalnega sveta tov. Anton Grošelj otvoril TRIM stezo. Prijeten dan so mladi v Završnici zaključili z zabavo in plesom.

Pohod delavske mladine je uspel, pritegnil smo kakih 250 mladitih, vendar pa je potrebno v prihodnjem letu, če se OK ZMS in ostale organizacije odločijo za organizacijo pohoda, pritegniti še več mladitih, kajti če se zamislimo nad podatkom, da je v naši občini 4000 mladitih, potem je povsem jasno da jih je še veliko takšnih, ki bi se lahko udeležili tega pohoda delavske mladine, ki je imela cilj, da po mnogih letih združi mlade ter prispeva k spoznavanju in večjemu družbenemu aktiviranju.

Jutri zaključna prireditev meseca mladosti

V gledališču Tone Čufar bo jutri zaključna prireditev letošnjega praznovanja meseca mladosti. Organizirata jo ob-

činska konferenca ZMS in kulturna skupnost Jesenice. Na zaključni prireditvi, ki se bo pričela ob 20. uri, bodo podali najzaslužnejšim mladincem priznanje, nakar bo sledil kulturni program. Poleg mladinskega zbora jeseniške gimnazije in mladinske folklorne skupine Svoboda Hrušica bosta nastopila tudi dva ansambla iz Italije. 40-članski slovenski mešani pevski zbor iz Zabnice bo pel slovenske pesmi, 30-članska študentska folklorna skupina iz Tarcenta pa bo plesala furmanske pleske. Komisija za zamejstvo pri kulturni skupnosti je povabila na zaključno prireditev tudi moški zbor iz Loč in moški zbor iz Bilčova, ki pa se vabilu žal nista mogla odzvati. Prvi ima nekaj pevcev na študiju, drugi pa je prezaposlen s pripravi na uprizoritev Miklove Zale. Gostje iz Italije, katerih sprejem bo jutri ob 19. uri pred gledališčem, bodo prav gotovo navdušili Jeseničane in kulturno obogatili zaključno prireditev meseca mladosti.

Priznanja občinske konference zveze mladine za leto 1973

Člani predsedstva OK ZMS so na seji v ponedeljek, 21. maja, najprej razpravljali o predlogih za podelitev priznanj mentorjem, mladim družbeno-političnim delavcem ter aktivom, organizacijam ali društvom.

Člani predsedstva so se odločili, da se podelijo priznanja naslednjim mentorjem, ki že dalj časa delajo z mladimi:

GRETA SAMAR — učitelj na osnovni šoli Prežihov Voranc, VIKTOR VOLOŠINI — podpredsednik taborništke organizacije, TEODOR KREUZER — ravnatelj osnovne šole Koroška Bela, FRANC VOVK — direktor GIP Gradis, ANGELCA PLES — strokovni sodelavec na delavski univerzi.

Ravno tako bo podeljenih pet priznanj organizacijam, društvom oziroma aktivom: DPD Svoboda Hrušica, DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica, Pionirski odred Kranjska gora, pevski zbor Blaž Arnič, filmska skupina Odeon.

Priznanje dobi tudi pet mladitih družbeno-političnih delavcev, ki so se v letošnjem letu aktivno vključili v delo v vseh družbeno-političnih organizacijah ter ki si prizadevajo, da bi mladinska organizacija čimbolje delala in uresničevala zadane naloge.

Priznanja bodo dobili naslednji mladinci: MIRKO SMILJIČ — predstavnik JLA v predsedstvu OK ZMS Jesenice, SIMONA ZUPAN — učenka 8. razreda osnovne šole Prežihov Voranc, MILE ZRNIC — predsednik komisije za družbeno ekonomske odnose pri predsedstvu OK ZMS, IVAN LAH — član predsedstva OK ZMS, DRAGA ZUGWITZ — dijak ekonomske srednje šole.

Predstavljamo vam predelovalce žice

19. seja odbora
za kadre

(Nadalj. s 1. strani)

mobile in druge vrste verig manjših dimenzij

— vijake s šestoglavno glavo in maticice do premera 12,5 Ø, lesne vijake različnih izvedb in dimenzij, specialne Hanger-vijake in vijake za salomitivne plošče, zakovice, podložne plošče

— žeblice različnih izvedb in dimenzij.

Proizvodnja v letu 1972 je znašala 12.500 ton v vrednosti 140 milijonov din.

Okrog 70 % od navedene proizvodnje je bilo prodane na domačem tržišču, okrog

- celotni dohodek
- poslovni sklad
- zbir vseh kreditov
- bruto osebni dohodki
- amortizacija
- ostanek dohodka
- bruto akumulacija
- izvoz v \$
- število zaposlenih

151.739.858 din
59.591.378 din
36.237.159 din
36.425.500 din
17.912.416 din
7.618.704 din
25.531.120 din
2.000.000 din
1.128

Tovarna vijakov Plamen Kropa

Fužinarstvo je tudi v Kropi zelo staro. Potem ko so po stopoma v drugi polovici preteklega stoletja prenehale obratovati številne fužine v Kropi, Kamni gorici in bližnji okolici, je bila leta 1895 v Kropi ustanovljena zadruga — sedanja tovarna vijakov Plamen. Zadrugarji so bili bivši lastniki fužin in kovačnic za žeblice, kakor tudi vsi zaposleni delavci in delavke. Proizvodni program je obsegal izdelavo najrazličnejših vrst vijakov.

Večji razmah svojega razvoja je Kropa doživela podobno kot vsa naša industrijska podjetja po končani drugi svetovni vojni. Obseg proizvodnje se je zlasti razširil po končani rekonstrukciji celotne tovarne v letih 1959 do 1961, ko je bila nabavljena nova strojna oprema. Od tega časa dalje se obseg proizvodnje stalno povečuje in z uvažanjem sodobne tehnologije izboljšujejo delovni pogoji.

- celotni dohodek
- poslovni sklad
- seštevek vseh kreditov
- bruto osebni dohodki
- amortizacija
- ostanek dohodka
- bruto akumulacija
- izvoz v \$
- število zaposlenih

94.519.668 din
58.470.134 din
6.175.858 din
18.681.510 din
12.091.035 din
7.778.572 din
19.879.607 din
2.636.733 \$
524

V naslednjih letih je predviden nadaljnji porast proizvodnje in razširitev proizvodnega asortimana, predvsem izdelava visoko kvalitetnih termično obdelanih vijakov.

Tovarna vijakov Ljubljana

Tovarna vijakov v Ljubljani s sedanjim imenom TOVIL je bila ustanovljena 1922. leta. Po osvoboditvi je bila razširjena. V obdobju med letom 1964-70 so bile zgrajene nove tovarniške lope s 5200 m² po

30 % realizacije pa je izvoza. Približno polovico izvoza je bilo realiziranega na konvertibilnem, polovico pa na klirinškem področju.

Za predvideni obseg proizvodnje v letu 1973 potrebuje Veriga okrog 17.000 t vložnega materiala — predvsem valjanega in vlečenega paličastega jekla in žice.

Okrog 12.000 t bodo oskrbele slovenske železarnice Jesenice, Ravne in Štore, dočim je ostanek ca. 5000 t vezan na uvoz.

Osnovni podatki za leto 1972 o poslovanju so naslednji:

Vsa osnovna sredstva so bila zgrajena iz lastnih sredstev, le okrog 20 % obratnih sredstev izvira iz bančnih kreditov.

V letu 1972 je znašala proizvodnja okrog 10.000 t vijakov in matic. Glavni proizvod predstavljajo vijaki s šestoglavno glavo od M4 do M20 in maticice od M2 do M20. Preko polovice svoje proizvodnje Plamen izvažajo in to predvsem v Sovjetsko zvezo, Poljsko in Madžarsko, le manjši del pa v Zahodno Nemčijo in ZDA.

Za predvideni obseg proizvodnje v 1973. letu potrebuje Plamen okrog 15.000 t vložnega materiala — pretežno valjane žice in paličastega jekla. Okrog 45 % teh potreb bodo pokrile slovenske železarnice, od tega železarna Jesenice 4.500 t in železarna Ravne 2.000 ton. Ostanek v količini 8.500 ton bo pokrit z uvozom. Žico uvažajo Kropa predvsem iz Sovjetske zveze na podlagi blagovne menjave.

Glavni poslovni podatki za leto 1972 so naslednji:

vršine. Z izgradnjo praktično nove tovarne se je spremenil prvotni program. Danes predstavlja ta v glavnem le izdelavo kovinskih vijakov in vijakov za pločevino v dimenzionalnem območju od 2 do 6 mm in zakovic do 6 mm premera.

Blagovna proizvodnja vijakovnega blaga v zgoraj navedenem asortimentu je znašala v letu 1972 okrog 1.250 t ali 1 milijardo komadov v skupni vrednosti okrog 38 milijonov din.

Svoje izdelke je tovarna plasirala predvsem na doma-

čem tržišču, dočim je izvoza le okrog 10 % od dosežene realizacije. Izvoz je bil realiziran predvsem na klirinškem področju.

Za zadnji obseg proizvodnje potrebuje tovarna ca. 1.500 t vložka — svetlo vlečene žice. Od slovenskih železarn je edini dobavitelj železarna Jesenice, ki pokriva ca. 47 % ali 700 t potreb, ostalih

- celotni dohodek
- poslovni sklad
- seštevek vseh kreditov
- bruto osebni dohodki
- amortizacija
- ostanek dohodka
- bruto akumulacija
- izvoz v \$
- število zaposlenih

39.396.945 din
53.235.858 din
5.450.107 din
8.585.626 din
3.633.457 din
11.435.208 din
15.068.665 din
282.484 din
258

Do leta 1975 se predvideva z dokončno dopolnitvijo strojne opreme porast proizvodnje na 2 milijardi vijakov (ca. 2500 t), kar predstavlja dvakratno povečanje dosedanjega obsega proizvodnje. Danes absorbira jugoslovansko tržišče okrog 1 milijardo komadov vijakov njihove proizvodnje. Ta potrošnja pa se bo do leta 1975 povečala na predvidoma 1,5 milijarde komadov vijakov. Tako se predvideva, da bo v tem obdobju znašala prodaja v državi med 70—75 % in izvoz med 25—30 odstotkov celotne predvidene proizvodnje.

Žična Celje

Sedanja tovarna žičnih izdelkov Žična v Celju je bila ustanovljena leta 1930. Vzporodno z razvojem podjetja se

- celotni dohodek
- poslovni sklad
- seštevek vseh kreditov
- bruto osebni dohodki
- amortizacija
- ostanek dohodka
- bruto akumulacija
- izvoz v \$
- število zaposlenih

74.836.401 din
20.727.673 din
21.985.091 din
13.665.582 din
3.934.539 din
1.099.013 din
5.033.552 din
78.827 \$
437

53 % ali okrog 800 t pa Tovil uvažajo. V letu 1972 so uvažali iz Italije in Poljske ter okoli 200 t celo iz Japonske.

Vzrok za tak relativno visok uvoz so omejene kapacitete na Jesenicah in kvalitetno nedogovarjajoča žica iz Zenice.

V letu 1972 je tovarna dosegla naslednje poslovne rezultate:

je širil tudi proizvodni program, ki obsega danes izdelavo vzmetnih vložkov, vseh vrst žičnega pletiva, žične gradbene armature, žično tkanino, transportne trakove in sira.

Za predvideni obseg proizvodnje v letošnjem letu potrebuje tovarna ca. 16.000 ton vložka — valjane in vlečene žice. Z vsem potrebnim vložkom se tovarna oskrbuje iz domačih virov. Slovenske železarnice Jesenice in Štore so udeležene z okrog 6.000 t ali 37 %, 10.000 t ali 63 % potreb pa krije Zenica.

Svoje izdelke plasira tovarna v glavnem na jugoslovanskem tržišču. Izvažajo predvsem žično tkanino.

Osnovni podatki poslovnega uspeha za leto 1972 so naslednji:

Samoupravni organi v preteklem tednu

55. seja odbora za plan in finance

Predsednik odbora za plan in finance inž. Janez Komel je sklical 55. sejo odbora v četrtek, 24. maja 1973 in za dnevni red predlagal pregled sklepov prejšnje seje, poročilo o proizvodnji za april, poročilo o proizvodnji II. dekade maja in predlog operativnega programa za junij.

Poročilo direktorja za proizvodnjo so sprejeli in ugotovili da so bili rezultati proizvodnje v aprilu dobri saj je večina obratov preseгла svoje programe proizvodnje. Plan skupne proizvodnje je bil presežen za 4,8 %, blagovne proizvodnje za 5,8 % in odprave za 9,6 %. Skupaj je bilo odpravljenega 31.304 tone blaga

v vrednosti 128.867.000 dinarjev.

Tudi poročilo o uspehih proizvodnje v II. dekadi maja, ki ga je podal direktor za proizvodnjo so sprejeli in ugotovili prav tako dobre rezultate v vseh obratih razen v jeklovleku in profilarni, kjer so imeli občasne težave z vložkom. Predvideli so, da bomo v maju odpravili blizu 30.000 ton blaga.

Operativni program, ki za junij predvideva 130.860 ton skupne proizvodnje in 30.520 ton blagovne proizvodnje so sprejeli z vsemi tistimi pripombami, ki so narekovale takšen predlog.

Na 19. seji odbora za kadre, ki jo je predsednik odbora inž. Boris Bregant sklical v petek, 25. maja 1973, so obravnavali tole:

1. Sprejeli so novo organizacijo obratovodstev martinarnar in elektro jeklarne in v zvezi s tem imenovali tele odgovorne delavce:

tehnolog martinarne Miloš Piščanec, dipl. inž., vodja proizvodnje martinarne Henrik Zupan, dipl. inž.; tehnolog elektro jeklarne Marjan Demšar, dipl. inž.; vodja proizvodnje elektro jeklarne Marjan Mrak; dninski vodja proizvodnje martinarne in elektro jeklarne: Jože Rožič, Janko Čop, Stanko Pfajfer in Anton Miakar.

Strinjali so se s predlogom sektorja za ekonomiko in organizacijo, da se v valjarni Bela ukine delovno mesto tehnologa, dočim naj se delovno mesto tehnologa plavža reši ob organizaciji razvojnega oddelka.

2. V zvezi s problematiko pogojev za napredovanje strokovnih delavcev so sklenili, da se izdelava ustrežnejši predlog zaradi preveč splošnih kriterijev oziroma pogojev napredovanja na delovnih mestih strokovni sodelavec in vodja proizvodnje. Predlog mora natančno določati delovni staž, posebno pa kriterije strokovne ocene, ki mora temeljiti na spremljanju tozadevnih kadrov. Kriteriji naj istočasno upoštevajo posebne dosežke pri delu posameznika kot tudi doseganje višje stopnje usposobljenosti. Za izdelavo predloga so imenovali posebno komisijo, ki mora predlog pred predložitvijo odboru obravnavati še s kadri z višjimi in visokimi šolami.

3. Potrdili so predlog razpisa rednih štipendij za naslednje šolsko leto in naročili kadrovskemu sektorju, da razpis objavi v dnevniku »DELLO« in v našem glasilu »ZELEZAR«.

4. Obravnavali so lokacijo za postavitev fonolaboratorija in menili, da bi bila najprimernejša lokacija ali v ŽIC ali pa v gimnaziji, vendar so se bolj nagibali k postavitvi tega laboratorija v gimnaziji, kjer bi bil najbolj izkoriščen. Po končni odločitvi, kje bo postavljen takšen laboratorij in po predložitvi predračuna, bodo sklepali o višini prispevka železarnice in o načinu koriščenja kapacitet fonolaboratorija.

5. Strinjali so se s predlogom ŽIC, da razširijo svojo dejavnost na novi dislocirani oddelke tehniške srednje šole strojne stroke v šolskem centru na Ravnah na Koroškem.

6. Reševali so razne vloge, največ za študijske ugodnosti za izreden študij. O rešitvah teh vlog bodo prizadeti in zainteresirani pisмено obveščeni. Poleg teh vlog so odobrili tri nagrade, in sicer v višini 1000, 800 in 600 dinarjev za najuspešnejše ekipe ŽIC, ki so tekmovali iz poznavanja družbene ureditve SFRJ.

Sestanki delovnih skupin

TOZD TALILNICE

ELEKTRO JEKLARNA — Delovna skupina Korbar na drugi izmeni je imela sestanek 21. maja. Vodja delovne skupine je prisotnim posredoval sporazuma šele sedaj v obravnavi. K osnutku temeljnega samoupravnega sporazuma niso imeli pripomb.

ustrezno pojasnilo, ker je osnutek samoupravnega

PLAVZ — 16., 18. in 21. maja so se sestale delovne skupine Golba na aglomeraciji ter Berlot, Ravnikar in Klinar pri pečeh. Delovna skupina Klinar je razpravljala o varstvu pri delu. Asistent tov. Jelovčan je opozoril na poškodbo Kozjek Rudija in na dosledno uporabo zaščitnih sredstev. Na sestanku delovne skupine Golba je inž. Gričar obrazložil sistem nagrajevanja ter govoril o faktorjih, ki vplivajo na osebne dohodke. Ponovno so razpravljali o garderobah, in ugotavljajo, da se stanje ni izboljšalo. Vzdrževalci naj tekoče in kakovostno popravljajo strugalce in presipe, da bo manj čiščenja.

SKUPNE SLUŽBE

VZDRŽEVANJE POČITNISKEGA DOMA V BIOGRADU N/M — Sestanek delovne skupine je bil 24. aprila. Precej so razpravljali o obnovitvenih delih, ki so bila zelo nujna. Našteli so naloge, oziroma dela, ki jih bodo morali še opraviti pri obnovi električne napeljave, obnoviti bo treba razna instalacijska dela. Delovna skupina je bila seznanjena z osnutkom temeljnega samoupravnega sporazuma.

FINANČNO RACUNOVODSKI SEKTOR — Delovna skupina Zupan na knjigovodstvu je imela sestanek 24. aprila. Vodja delovne skupine je posredoval informacijo o zaključnem računu za leto 1972 in jih seznanil s programom stanovanjske iz-

gradnje. Strinjali so se s predlaganimi kandidati za podpis samoupravnega sporazuma. Niso zadovoljni z osebno oceno in so zato predlagali izvedbo referenduma v vseh delovnih skupinah skupnih služb.

ENERGETSKO GOSPODARSTVO — 3. aprila in 23. aprila sta se sestali dve delovni skupini. Na obeh sestankih so govorili o osnutku samoupravnega sporazuma. Vodja delovne skupine inž. Nemec pa je prisotne seznanil tudi s pritožbo delovne skupine v jeklolivarni glede predelave sušilne peči. Iz obširnega odgovora je razvidno, da so v jeklolivarni uporabili neustrezno olje v katerem je bilo 15 % mazuta. V odgovoru je navedena tudi kvaliteta olja, ki ustreza za kurjenje te peči.

CENTER ZA OBDELAVO PODATKOV — Sestanek delovne skupine je bil 20. aprila. Ponovno so poudarili zahtevo o varčevanju ter se zavzemali za uvedbo pokalkulacij in ugotavljanje rezultatov kar bo tudi doprinos k boljšemu gospodarjenju. V nadaljevanju sestanka so imeli pripombo k predlogu delitve sredstev sklada skupne porabe. V razpravi osnutka samoupravnega sporazuma pa so menili, da je treba vnesti spremembo tako, da naj bodo skupne službe tudi temeljna organizacija združenega dela v Železarni.

SEOP — Sestanka delovne skupine na oddelku za organizacijo dela se je udeležilo 23 sodelavcev. Imeli so pripombo k trinštiridesetemu členu temeljnega samoupravnega sporazuma. V drugi točki dnevnega reda so brez pripomb sprejeli predlog delitve sklada skupne porabe za šport in kulturno dejavnost. Na prihodnjem sestanku delovne skupine bodo spregovorili o delovnem redu in času in sicer o razporeditvi delovnih tednov, namesto ob sobotah. Direktorju SEOP so postavili dvoje vprašanj: zakaj ni bila uveljavljena druga osebna ocena in kateri organ je odločal o podaljšanju prve osebne ocene.

OTK — TEHNOLOŠKI LABORATORIJ — Delovna skupina je na sestanku 18. aprila razpravljala o osnutku temeljnega samoupravnega sporazuma in imela pripombo k členu trinštirideset, ki se nanaša na poslovanje notranje kontrole. Strinjali so se s predlaganimi kandidati za podpis sporazuma in tudi s predlogom delitve sredstev skupne porabe za šport in kulturno dejavnost.

OTK GLAVNI LABORATORIJ — Delovna skupina Znidar je imela sestanek 22. marca. Razpravljali so o poslovanju v letu 1972, ter poslušali informacijo o narodni obrambi in samozaščiti. Ponovno so opozorili na varnost pri delu ter na obvezno uporabo predpisanih zaščitnih sredstev. Imeli so pripombo k delitvi sklada skupne porabe za šport in kulturno dejavnost. Pravočasno bo treba planirati dopuste, da med sezono ne bo prevelika odsotnost.

OTK — ŠAMOTARNA — Sestanek delovne skupine je bil 26. aprila. Brez pripomb so se strinjali s predlaganim osnutkom samoupravnega sporazuma ter z delitvijo sklada skupne porabe za šport in kulturo. Pripombo so imeli k višini regresa, ki ne ustreza, saj je bila med letom povečana cena za letovanje in prevoz. Predlagali so tudi povečanje nagrade za stalnost na službena leta, sorazmerno z večjimi cenami za vse artikole.

OTK — MEHANIČNA DELAVNICA — Delovna skupina Sok je imela sestanek 24. aprila in ni imela bistvenih pripomb k temeljnemu samoupravnemu sporazumu. Prisotni so bili opozorjeni na bolj odgovorno in naglo delo na brusilnem stroju. Stransko brušenje na brusilnem stroju ni dovoljeno in je tudi nevarno. Zaradi specifičnosti dela je treba tako delo opraviti zelo pozorno. Da bi preprečili morebitne poškodbe, morajo delavci upoštevati navodila in ukrepe, ki so navedeni v poslovnem zapisniku. Ob koncu sestanka so se strinjali s predlagano delitvijo sredstev skupne porabe in imeli pripombo glede odhajanja igralcev iz hokejskega kluba v druge klube.

OTK — KEMIČNI LABORATORIJ — Delovna skupina Pogačnik je imela na sestanku 23. aprila pripombo k stošestemu členu sporazuma. V drugem delu sestanka so bili seznanjeni s predlogom delitve sklada skupne porabe ter s poslovnim poročilom za leto 1972.

Navodilo

o opravljanju storitev in posojanju orodja in drugih predmetov delavcem in upokojemcem železarne Jesenice

Po sklepu Odbora za splošne zadeve z dne 4. maja 1973 so odobrene storitve v okviru malih uslug in posojanje orodja ter drugih predmetov za delavce in upokojemce železarne Jesenice.

1. Vrste in obseg uslug — storitev

- 1.1 Direktorji posameznih TOZD lahko odobrijo uslugo-storitev v obsegu 4 izdelavnih ur, ki po izračunu z materialno vrednostjo ne presega finančne vrednosti v višini 500,00 din. Posamezni prosilec je upravičen na leto največ do dveh storitev — uslug v predpisanem obsegu.
- 1.2 Odobrene usluge se lahko sprejmejo oz. opravijo le pod pogojem, če to dovoljujejo proste kapacitete TOZD, ki usluge izvajajo.
- 1.3 Nabava materiala brez storitve je možna samo preko male prodaje in to samo za izdelke železarne ter materiale iz razprodaje.
- 1.4 V TOZD se mora voditi evidenca o opravljenih uslugah — storitvah ter o njih polletno poročati delavskemu svetu TOZD.
- 1.5 Najmanjša obračunska časovna enota storitve je ena ura. Cena storitve za ročno delo znaša 15,00 in za strojno obdelavo 21,00 din. Cene uslug, določene po tem navodilu so začasne, te se na predlog TOZD vsklajujejo s porastom cen storitvenih ur v vzdrževalnih obratih preko odbora za dohodek in nagrajevanje.

2. Sprejemanje in opravljanje storitev — uslug za delavce in upokojemce železarne Jesenice

- 2.1 Prosilec (član ali upokojenec železarne) pisмено zaprosi za storitev — uslugo pri direktorju TOZD, ki bo storitev — uslugo opravila. Skladno z določili točke 1.1 in 1.2 tega navodila direktor TOZD vlogo prosilca odobri ali za-

vrne.

Po odobritvi se vloga s predkalkulacijo stroškov dostavi prosilcu na vpogled in podpis. Tako opremljeno vlogo dostavi vodstvo TOZD pripravi dela vzdrževanja zaradi izstavitve naročila izvajalcu storitve — usluge.

2.2 TOZD, ki opravlja storitve po tem navodilu morajo voditi evidenco o razpoložljivih kapacitetah in porabi izdelavnih ur za storitve. Na osnovi te evidence se določijo termini za izvrševanje storitev — uslug.

2.3 V primeru, da prosilec za storitev — uslugo razpolaga z lastnim materialom, mora vložiti prošnjo v dveh izvodih in priložiti dokument o lastništvu materiala. En izvod prošnje prosilca se pošlje vodji priprave dela vzdrževanja, drugi izvod pa vodstvu splošne varnostne službe železarne, zaradi kontrole dostavljenega in prevzetega materiala.

2.4 TOZD mora obračunati opravljeno storitev po izstavljeni predkalkulaciji stroškov in po dejanski porabi materiala.

2.5 Ni dovoljeno sprejemati in opravljati storitev — uslug, ki so v nasprotju z določili tega navodila.

3. Izposojanje orodja in drugih predmetov

3.1 Izposojanje orodja in drugih predmetov, last železarne, za osebno uporabo delavcev in upokojemcev železarne, odobrava obratovodja, v njegovi odsotnosti pa delavec, ki ga nadomešča.

3.2 Izposojeno orodje in druge predmete ima izposojemalec v uporabi lahko največ 14 dni.

3.3 Orodje in drugi predmeti se posojajo na reverz. Skladiščnik v obratu izpolni reverz v štirih izvodih. Prvi in drugi izvod prejme izposojemalec, original reverza zadrži, kopijo reverza pa odda službujočemu vratarju. Tretji izvod reverza hrani skladiščnik v posebni mapi za kontrolo inventurne komisije, četrti izvod reverza ostane v bloku. Ob vračanju orodja vratar na svojo kopijo reverza napiše datum vrnitve. Skladiščnik ob vrnitvi orodja ali drugih predmetov nazaj v skladišče uniči original in kopijo reverza iz posebne mape ob navzočnosti izpo-

sojemalca. V kopijo reverza, ki je ostal v bloku pa napiše datum vrnitve.

Reverze hrani na zalogi centralno skladišče, ki tudi obnavlja zalogo tiskovin.

3.4 V primeru, da je orodje ali druge predmete uporabnik pokvaril, ga mora na lastne stroške popraviti.

3.5 V železarni si delavci in upokojemci železarne, lahko izposodijo le ročne strožke, kableske priključke in drugo drobno ročno orodje. V nobenem primeru pa se ne posoja gradbeni material, gradbene elemente in gradbene stroje.

3.6 Poslovanje, evidenca in kontrola izposojenega orodja ali drugih predmetov se vrši v skladu s predpisanim skladiščnim poslovanjem v železarni.

3.7 Za vsako izposojeno orodje ali drugi predmet se plača izposojnina v višini 10 din v obratni administraciji. Za to odgovorni delavec obratne administracije izda plačniku »Potrdilo o vplačilu«, prejeti denar pa mora oddati v 24 urah glavni blagajni tovarne.

3.8 Orodje ali druge predmete se lahko dvigne, iznaša iz tovarne in vrača le pri glavnih vratarjih v skladišče prevzema samo na dopoldanski izmeni v delovnih dneh, razen ob sobotah, nedeljah in praznikih.

3.9 Delavec, ki si izposodi orodje ali druge predmete last železarne, uporablja lahko le za lastne potrebe. Izposojenega orodja ali drugih predmetov ni dovoljeno dajati v uporabo tretjim osebam.

4. Kontrola in veljavnost predpisa

4.1 Kontrolo nad poslovanjem v zvezi s posojanjem orodja ali drugih predmetov in vplačili iz naslova izposojnine, vrši finančna inšpekcija železarne.

4.2 To navodilo velja po sklepu odbora za splošne zadeve od 1.6.1973 dalje. Z navedenim dnem preneha veljati navodilo pod OR-99-18-01 z dne 6.7.1971.

Sektor za ekonomiko in organizacijo
Oddelek za organizacijo dela

Iz razprave na konferenci sindikalne organizacije Železarne

Na volilni konferenci sindikata Železarne je v razpravi sodelovalo več delegatov in gostov. V današnji številki objavljamo nekaj misli podpredsednika tovarniške konference sindikata Železarne.

Razprava Lojzeta Kambiča

Na konferenci tovarniškega odbora osnovne organizacije Železarne je v razpravi sodelovalo več delegatov in gostov. Med njimi je bil tudi sedanjí podpredsednik tovarniškega odbora osnovne organizacije sindikata Železarne Lojze Kambič. Njegovo razpravo objavljamo v celoti:

»Ena od važnih oblik našega družbenega delovanja v zadnjih nekaj letih je vsekar pripravna na splošni ljudski odpor, kljub naši neuvrščenosti in miroljubnosti. Kljub vsem prizadevanjem za mir in kljub relativnemu miru v Evropi pa moramo biti stalno pripravljeni, kajti iz nazornih primerov vemo kako lahko pride do preobrata v mednarodnih odnosih, ki jih nekateri, predvsem veliki in močni poizkušajo rešiti s silo. Prišli smo do spoznanja, da za obrambo pridobitev naše revolucije in povojne izgradnje socializma ni dovolj le dobro izurjena in sodobno oborožena armada, ampak je za to potrebno sodelovanje širokega kroga ljudi, skratka slehernega za obrambo sposobnega občana. Pri tem pa je veliko premalo samo zapisati,

da je obramba neodvisnosti in suverenosti, pravica in dolžnost slehernega državljanca. Potrebno je mnogo več, potrebna je sistematična vzgoja kontinuirne priprave, ki naj zajamejo širši krog občanov, in vse strukture naše družbe. Naloga vseh progresivnih sil je, da aktivno sodelujejo v prizadevanjih za uresničevanje koncepta splošnega ljudskega odpora. Na tem področju sindikalna organizacija lahko veliko prispeva, tako posredno kot neposredno. Neposredno je soustvarjalec koncepta in eden od idejnih usmerjevalcev SLO, posredno pa sodeluje kot organizator ali pobudnik raznih oblik sodelovanja članov, ki imajo poleg drugih vrednosti tudi to, da se človek po napornem delu duhovno in fizično krepi.

In če pogledamo kaj smo na tem področju naredili v Železarni, lahko ugotovimo, da že precej. Nekatere oblike bo treba še izpopolniti oziroma se jih večkrat posluževati. Največ je bilo narejenega na področju zaščite in samozščite. V ta namen je kolektiv vložil znatna sredstva in lahko trdim, da so dobro naložena. Seveda to ni enkratna akcija, ampak mora biti in

prepričan sem, da tudi bo stalna praksa v Železarni.

Vprašanje fizične pripravljenosti članov kolektiva sem že omenil. V Železarni imamo razvito bogato rekreativno dejavnost, ki zajema velik del članov kolektiva. Ob načrtovanju raznih oblik rekreacijskih tekmovanj v Železarni in občini upoštevati ne le razvedrilo, ampak tudi daljnosežne koristi. Stalna naloga sindikalne organizacije naj bo v tem, da širi in spodbuja množične oblike rekreacijske dejavnosti.

Tudi delovne skupine so na sestankih obravnavale vprašanja, ki se nanašajo na civilno zaščito in samozščito. Naše glasilo Železar ima stalno rubriko — »OBRAMBNA VZGOJA«. V njej je objavljeno gradivo s tega področja. V prihodnje naj bo večji podatek delovnim skupinam, saj preko sestankov lahko dosežemo, da bo ideja splošnega ljudskega odpora prodrla do slehernega člana kolektiva, priprave nanj pa bodo tako postale obvezne nas vseh. Ni dovolj, če skrb za to prepustimo le organom na ravni Železarne, ampak mora biti skrb prisotna tudi v temeljnih organizacijah združenega dela in v obratih. Sindikalna organizacija mora v prihodnje temu vprašanju skupaj z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami posvetiti več pozornosti.

• obrambna vzgoja • obrambna vzgoja •

Preiskava okuženih živil

3.

Jajca, zastrupljena z iperitom je treba degazirati v raztopini klorovega apna. Mleko, zastrupljeno z iperitom, uničimo. Živila in vodo, ki je zastrupljena z luisitom ali dušikovim iperitom, je treba v vsakem primeru uničiti, ker luisit vsebuje arzen, dušikov iperit pa zelo globoko prodira v snovi.

Posebno paziti je treba pri klanju živine, zastrupljene z mehurjevci, ker je taka živina zelo nevarna ljudem pri delu, meso pa kasneje kot hrana.

Živali, poskropljene z mehurjevci, ali tiste, ki jih je zajela para mehurjevcev, je treba temeljito umiti s koncentrirano raztopino kalijevega permanganata, slabo raztopino sode ali z milnico; tako odstranimo s kože proste vojne strupe in jim preprečimo, da ne prodre globlje. Živino je priporočljivo klati na prostem ali v dobro zračenih prostorih. Kožo moramo znova razkužiti s klorovo apnenim mlekom in nato oprati z vodo. Ko snemamo kožo, moramo paziti, da se njen zunanji del ne dodatne mesa.

Ali so mehurjevci prodrli skozi kožo v meso, prepoznamo po značilnem vonju, po temni barvi in po sluzasti površini zastrupljenih delov. Sicer je prodiranje mehurjevcev v meso odvisno od kakovosti mesa — v presno in mastno meso prodirajo globlje, kakor v staro in pusto. Če se meso ni spremenilo, ga je mogoče uporabiti za hrano, notranje organe pa moramo zavreči. Priporočljivo je meso tudi bakteriološko preiskati.

Če je samo meso zastrupljeno z mehurjevci (razen luisita in dušikovega iperita) ga operemo z raztopino kalijevega permanganata, z nožem odstranimo zastrupljeni sloj v debelini najmanj enega cm, ostanek pa prekuhamo v vodi. Kolikor gre za površinsko zastrupljenje, juho lahko uporabimo. Če so bili mehurjevci v obliki pare, je dovolj meso samo prezračiti, nemara pa še odstraniti zgornjo plast. Zatem meso lahko kuhamo ali pečemo.

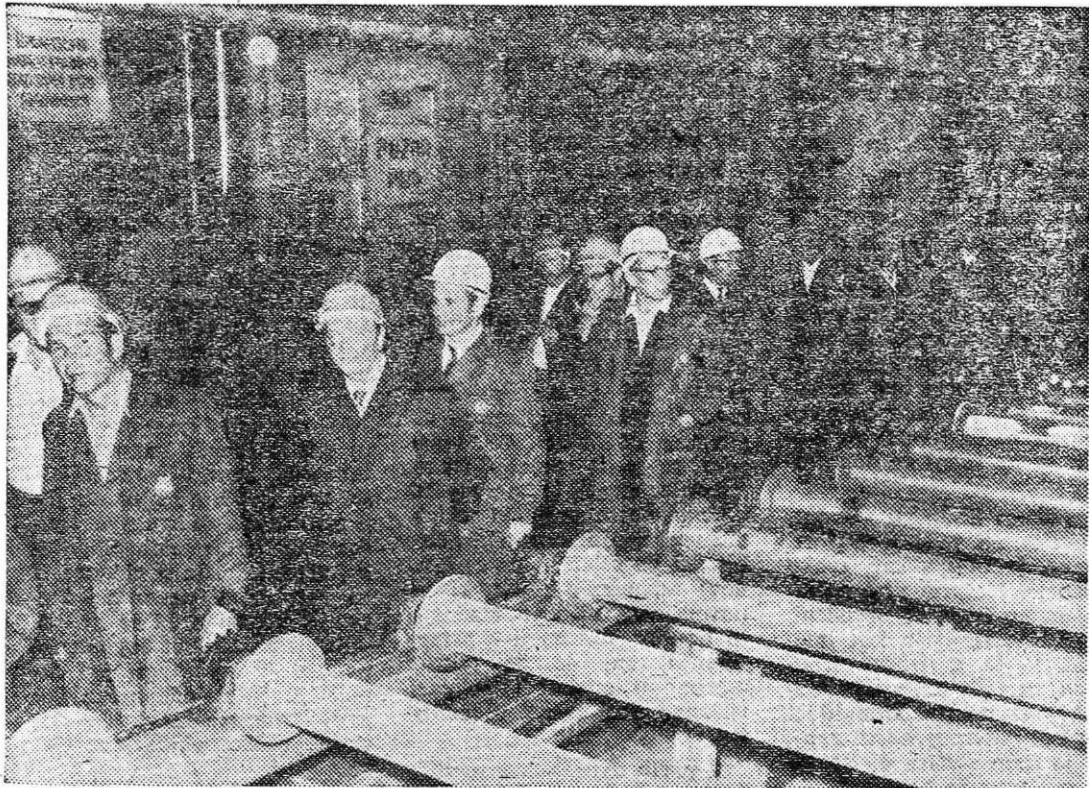
Splošni vojni strupi, ali kakor jih nepravilno imenujejo »pravi vojni strupi«, so skupina strupenih snovi, ki pomešane z zrakom v obliki plina ali pare skozi sluznico ali pljuča (nekateri tudi skozi kožo), prodre v notranjost telesa in pri tem delujejo na posamezna tkiva ali organe. To so predvsem arzenovodik, brezbarvni plin, ki vonja po česnu, in cianovodikova kislina.

Ker te snovi zelo lahko izparevajo, živil v glavnem ne zastrupljajo, vendar je nekatere izmed njih mogoče uporabiti v zvezi z drugimi snovmi kot bolj ali manj obstojne kemične spojine; na primer klorcian (tekočina), bromcian (kristalna snov) in tako imenovane karbonile, ki so spojine ogljikovega monoksida s kovinami. Glavni predstavniki so železov pentakarbonil in niljev tetrakarbonil. To so slabo obstojne tekočine in jih zato praktično skoro ne uporabljajo. Zadnje čase pa so se začeli zelo zanimati za nekatere druge snovi, ki delujejo podobno kakor splošni strupi. To so na primer tetraetil svinca in dietil telura, tekočine, ki se v vodi težko raztapljajo, zlahka izparevajo. Podobno se vedejo precej strupenejšje (dandanes najhujši vojni strupi) različne organske spojine fosforja, ki so znane kot tako imenovani živčni strupi (triloni: sarin, soman, tabun). To so tekočine, nekatere deloma topne v vodi, nekatere sploh ne. Vendar jih voda vse razkaja, čeprav zelo počasi. Med njimi izpareva samo sarin, ki sodi med kratkotrajne vojne strupe. Do podobnih rezultatov so znanstveniki prišli tudi z organskimi spojinami fluora, ki so nekatere silno strupene. Pri sintezi teh spojin so skušali klor v nekaterih že znanih vojnih strupih, na primer v fosgenu, nadomestiti s fluorom. Tako so pridobili snovi, ki delujejo kakor fosforove spojine, to je kakor živčni strupi. Najbolj znana med njimi je diizopropilfluorofosfonat.

V primeru zastrupljenja živil s splošnimi in živčnimi vojnimi strupi ni mogoče priporočiti enotnega kriterija, po katerem bi ocenili, ali so živila še uporabna, ampak je zadevo potrebno rešiti po fizikalno-kemični narodi snovi. V vsakem primeru je treba ravnati z avoljo hude strupenosti zelo previdno in živila vedno kemično analizirati.

Vojaško veterinarske enote imajo pribore predvsem za kvalitativno določanje vojnih strupov v živalski hrani in vodi, in te je mogoče uporabiti tudi v teh primerih, medtem ko bi podobno kvalitativno analizo opravile bolj opremljene ustanove v zaledju. Razen tega je priporočljivo živila preizkusiti na poskusnih živalih (na psih, mačkah, podganah in miših). Pri tem pa moramo vedeti, da je občutljivost različnih živali na posamezne vojne strupe včasih zelo različna.

Klavna živina in živila živalskega porekla se lahko okužijo na različne načine. V prvi vrsti po tako imenovanem primarnem delovanju delcev alfa in beta, žarkov gama in prostih nevtronov, ki nastanejo ob eksploziji urana 235 ali plutonija v jedrskem orožju. Posledica te primarne radioaktivnosti je sekundarna ali inducirana radioaktivnost, to je radioaktivnost prvin v zraku, zemlji, vodi in vseh predmetih, v katere so udarili prosti nevtroni iz jedrskega orožja.

V petek, 25. maja, dopoldne so bili na obisku v naši Železarni člani stalne komisije SEV za črno metalurgijo, ki je sicer zasedala v Portorožu. Več kot sto gostov so sprejeli: glavni direktor Železarne mag. inž. Peter Kunc, pomočnik glavnega direktorja Železarne za ekonomska vprašanja inž. Ivo Arzenšek in sekretar tovarne Dušan Stare.

Gostje so si ogledali valjarno Bela in tehnični muzej, predsednik komisije SEV Kazanec pa v spremstvu glavnega direktorja Železarne tudi obrat jeklovlek na Beli. Na upravi podjetja je bil razgovor, katerega se je udeležil tudi vodja jugoslovanske delegacije Džuverović, predstavniki Železarne pa so prisotne seznanili z aktualno problematiko Železarne. Gostje so imeli na Bledu kosilo, nato pa so si ogledali šemuzej v Kropi ter se prek Ljubljane in Postojne vrnili v Portorož, kjer so nadaljevali z delom.

Jože Vidic Zločin pri Lenartu

Odlomki iz knjige Jožeta Vidica, ki je dobila letošnjo Kajuhovo nagrado. Knjiga bo v kratkem izšla pri zavodu Borec.

8

Dr. Mirko Pokorn, ki je padel kot partizan v roški ofenzivi, mi je očistil nos in naravnal zdrobljene kosti. Z njegovo pomočjo sem se nastanil pri kmetu Strnadu.

Nina, žena dr. Pokorna, je šla v Ljubljano in mi od tam prinesla osebo izkaznico na ime Martin Ločnik, Jezica 32, lesni trgovec. S to izkaznico sem se lahko gibal tudi v bližini italijanskih posadk.

Prek dr. Aleša Stanovnika in dr. Mirka Pokorna je vodstvo OF zvedelo, da sem v

Dobrepolju. Nekoga dne je k dr. Pokornu prišla neznana ženska in ga vprašala, kje stanujem. V rokah je imela cekar in v njem petelina, da je bila videti kot branjevka. V resnici je bila kurirka glavnega poveljstva partizanskih čet Slovenije.

Luka je rekel, da pojdi z menoj, je dejala. Luka je bil Franc Leskošek. Brez obotavljanja sem sledil ženski. Z vlakom sva se odpeljala do železniške postaje Rudnik v Ljubljani. Tam je na javko

prišla Vlasta, žena pokojnega Borisa Kraigherja, oblečena in opremljena kot mlekarica. Z njo sem šel peš prek Orleja v Polje. Čez dan me je pustila pri neki družini. Zvečer je spet prišla in me odpeljala v Sneborje, kjer me je pričakoval Franc Leskošek-Luka, ki je bil tedaj poveljnik slovenskih partizanskih čet.

Luka mi je sporočil, da sem s sklepom izvršnega odbora OF imenovan za člana glavnega poveljstva slovenskih

partizanskih čet, odgovoren za intendanturo. To je bilo konec aprila 1942. Matija Maček je bil politkomisar, dr. Aleš Bebler pomočnik poveljnika glavnega poveljstva, dr. Marjan Breclj pa je bil odgovoren za sanitetsko službo.

Leskošek mi je dal potrdilo, da sem intendant glavnega poveljstva. Za začetek mi je izročil 50.000 lir in posredoval podatke o nabiralnih akcijah v Ljubljani.

Z lažno izkaznico in skrito pištolo v žepu sem legalno kot lesni trgovec potoval po Dolenjski. Bil sem v Kočevju, Novem mestu, Grosupljem, Velikih Laščah in še drugod. V teh krajih sem prek terenskih organizacij OF dobil zvezo z različnimi poslovođji in skladišniški trgovskega podjetja na veliko 'Prevod'. S poslovođji 'Prevoda' sem se dogovoril, kam naj pošljejo kupljeno blago (hrano, tekstil, obutev, tehnično opremo). Povsod sem za kupljeno blago plačal manjšo akontacijo, približno do 5000 lir. Rekel sem, da bom vse plačal, ko dobim pošiljko.

Blago je z vlakom ali s tovor-

njaki legalno potovalo do partizanskih javk, od koder so ga terenski aktivisti odpremljali do javk partizanskih čet.

Verjetno bi me kdo rad vprašal, če so trgovci vedeli, da sem partizanski intendant in komu je namenjeno kupljeno blago. Pravila vojaške tajne so zahtevala, da nikomu nisem pripovedoval, kdo sem. Predstavil sem se samo znanim aktivistom OF, za druge sem bil trgovski potnik. Nekateri so slutili, da je blago namenjeno partizanskim enotam, toda o tem so molčali.

Večkrat sem prišel tudi v Ljubljano. Nekoč sta me v znanem ljubljanskem gostišču Daj-dam začela sumljivo opazovati dva italijanska taj-

na policista. Šanjanje in zrakom izdezu tovil, a nis je v nji os salo, da sem nameren suknya nos jenje v in teri sen ime podagov o l kuplje ega ca in eter iz žepa.

Zapetil se agenta sta i lel se j vstopna tr ta sta vstop prej gledo že hudeje sem, kaj bo Bom lahko

Tomaž Iskra Kdo pravi, da je v Londonu megla

8

MENJAVA STRAŽE

Če se nahajate v bližini Buckinghamske palače, streljaj dalje zahodno od Trafalgarja, okoli poldne, ne zamudite tradicionalne menjave stražar! Gardiste boste zlahka spoznali, saj bodo korakali mimo vas v paradnem stilu in zelo barvitih oblačilih. Na glavah imajo visoke črne kucme, površnike imajo živo rdeče z zlatimi gumbi, hlače pa temno modre. Častnik, ki vodi skupino vojakov, jaše navadno belega konja in pri tem se mu bingljajoča sablja blešči v soncu, da slepi oči. Vojaki nosijo na ramah dolge puške z nataknenimi bajoneti in vse je prav tako kot pred sto leti, ko so uvažali gardiste.

Kako Angleži še ljubijo ceremonije, se najbrže najbolje vidi ravno pri gardistih, saj tu obstojajo še irski, škotski, pa oni iz pokrajine Wales in navsezadnje jih še srečamo v Toweru. Vsi imajo različne uniforme v zelo pestrih barvah. Ko boste naleteli na te gardiste, vam svetujem, da ne štedite s filmom, posebej ne, če vam bo vreme naklonjeno.

NASI VOZNIKI BI MORALI MARIKAI POVZETI OD ANGLEŠKIH

Promet je gost in se hitro odvija v križiščih. Ko se voziš v taksiju, imaš občutek, da voznika zanima samo vozilo spredaj in v resnici na-

zijo samo na tisto, kar se dogaja deset metrov pred vozilom. Prav nič jih ne zanima, če morajo nenadno zavreti ali zaviti vstran, kajti voznik, ki vozi za njim mora pač paziti na vozilo pred njim. Zdi se, da to pravilo prav vsi skrbno upoštevajo, kajti pri tolikšnem prometu v tistih nekaj dneh ni bilo opaziti niti ene same prometne nesreče.

Ob koncu tedna se pomikajo na deželo reke vozil. V primeru, da pride do zastoja, vozniki potrpežljivo čakajo v koloni in nobenemu ne pride na misel, da bi z glasnim trobljenjem priganjal k razreševanju prometnega vozla, kaj šele, da bi poizkušal prehitovati. Spretno vključevanje v promet, hitro čiščenje iz križišč in strpno čakanje ob koncu tedna v koloni, to so odlike angleških voznikov, seveda pa pri tem majhen odstotek prometnih nesreč ne izostane.

Na ulicah prehodi za pešce niso označeni z zebami tako kot pri nas, temveč le s kratkimi ozkimi dvojnimi črtami. Čeprav le-te niso tako dobro vidljive kot naše debele, pa ne pomeni, da ne bi vozniki dajali prednost pešcem, ko so že ti enkrat na njih. Bobbyj prav malo intervenirajo na križiščih, že sama njihova prisotnost pomeni, da je vse v redu in da se promet nemoteno odvija.

Tudi na pločnikih vlada

pravi pravcati promet, posebno še v urah po uradnem delovnem času »after hours«. Nekateri še hitijo v trgovine, drugi v zabavišča, tretji po drugih opravkih. Tu srečuješ ljudi vseh barv, ras in kar se oblačenja tiče, ni razen redkih izjem posebne ekstravagantnosti. Prav nič se ni treba čuditi, če boste na istem pločniku naleteli tako rekoč z ramo ob rami na pristnega gentlemena s polcilindrom, palico in aktovko in na hipija z lasmi do zadnjice — to je pač današnji London, pol pestrosti in nasprotij. Tu ni časa za promenado, tu beži vsak po svoje in se ne meni za sopotnika.

V nekem hodniku »Undergrounda« na postaji Oxford Circus je bilo slišati zvoke klarineta. Najprej sem pomislil, da so hodniki ozvočeni, pa ni bilo drugega kot mladenci, ki si je izbral nenavaden prostor za svoje študijske meditacije. Mimoidoči niso bili preveč pozorni nanj, kar je dalo slutiti, da so takih prizorov že navajeni.

MEKA ZA ARHEOLOGE JE BRITANSKI MUZEJ — BRITISH MUSEUM

Britanski muzej velja v tem času za enega največjih na svetu, bodisi po količini ali po izbiri skulptur, spomenikov in kipov iz starodavnega asirskega obdobja, egipčanske

zgodovine faraonov, grške antične zgodovine, rimskega imperija in srednjega veka.

Poleg tega je v muzeju velika študijska knjižnica staro-davnih knjig iz 11. stol. naprej. Nekatero orientalske listine iz Kitajske in Japonske pa segajo celo v 8. stol pr. n. š. Če se znajdete v tako velikem muzeju kot je »Britanski« in imate na voljo le nekaj ur časa, je priporočljivo, da si ogledate le nekaj važnejših skulptur, ki so tudi opisane v vodiču. Ne bo vam tudi škodilo, da pobrsKate tisto nekaj znanja, kar vam ga je še ostalo iz šolskih klopi pri pouku zgodovine.

Potem se že lahko postavimo v obdobje prvih zapisov na kamen. Ti znaki imajo obliko vtisnjenih klinov in zato se imenuje klinasta pisava ali klinopis. Pisava se bere iz leve proti desni, izvira pa iz časa Asircev in Babiloncev okoli leta 800 pr. n. š. Lep primer te pisave najdemo med drugimi skulpturami na »Črnem obelisku«, na katerem so tudi podobe živali (kamele, sloni), ki pomagajo obdelovalcem polj pri njihovih vsakdanjih opravilih. Babilonci pa so se še poleg gradenj mogočnih kipov, ki so povečevali njihove vladarje in bogove, ukvarjali z astronomijo, saj so že takrat astronomsko določevali čas, računali poti zvezd, planetov itd.

V prvih dvoranih v pritličju je zanimiv kamen, imenovan »The Rosetta Stone«, po kraju, kjer so ga našli Napoleonovi vojniki 1799. leta v bližini delte Nila. Na njem zasledimo kar tri zapise. Prvi zgornji zapis so egipčanski hieroglifi, drugi srednji je zapis, ki tolmači prvega, zadnji pa je grški, ki uporablja logizem obeh prejšnjih zapisov.

Fomladanski motiv

Sama arheološka najdba datira iz leta 196 pr. n. št., vsebina pa so odloki egipčanskih svečnikov.

Egipčani so pokopavali svoje vladarje-faraone na moč svečano. To pričajo ogromni sarkofagi, katere so polagali v piramide, zgrajene iz velikanskih blokov, za katere se še danes sprašujejo arheologi in zgodovinarji, kako jih je bilo moč klesati in prepeljati na rob puščave, kjer so jih zlagali enega na drugega. Ljudje so v tistih časih bili precej vraževerni in med drugim so verovali v posmrtno življenje. Vladarje, ki so jih častili prav tako kot bogove, so polagali v sarkofage, pri čemer je imel del zgornjega krova te kamenite »krste« navadno obliko vladarjeve glave.

Se vedno imam pred očmi poredno otročad, ki je tipala po nosovih sarkofagov in pri tem vzklikala: »Jož, kako je mrzlo.« Za otroke je bil kamen pač kamen in imenitno se jim je zdelo, ko so obstali pred velikim levom s človeško glavo in zopet otipavali prste nog, ki so se jim zdeli

kot brsti ignat. Egipčani zaslužijo trg znatno vplivne kume sledi a še vrsto zla: niso stva čilu, amp lastnem n. Veliko g ko vaimo kar e po vojnm ed :

K
Obor
prvega
nega
Sve,
OREJ
L SE
REDIT
PRIDI

na policista. Po obleki, obnašanju in značilnem južnjaškem videzu sem takoj ugotovil, da nista Slovenca. Ker je v moji osebni izkaznici pisalo, da sem lesni trgovec, sem namerano v prsnem žepu suknjice nosil meter za merjenje drv in beležnico, v kateri sem imel popisano nekaj podatkov o lesu, o kubaturah kupljenega lesa ipd. Beležnica in meter sta nalašč gledala iz žepa.

Zapustil sem Daj-dam, toda agenta sta šla za menoj. Želel sem se ju rešiti, zato sem vstopil na tramvaj. Tudi agenta sta vstopila in me še naprej ogledovala. Srce mi je že hitreje utripalo. Pomislil sem, kaj bo, če me aretirata. Bom lahko dovolj hitro po-

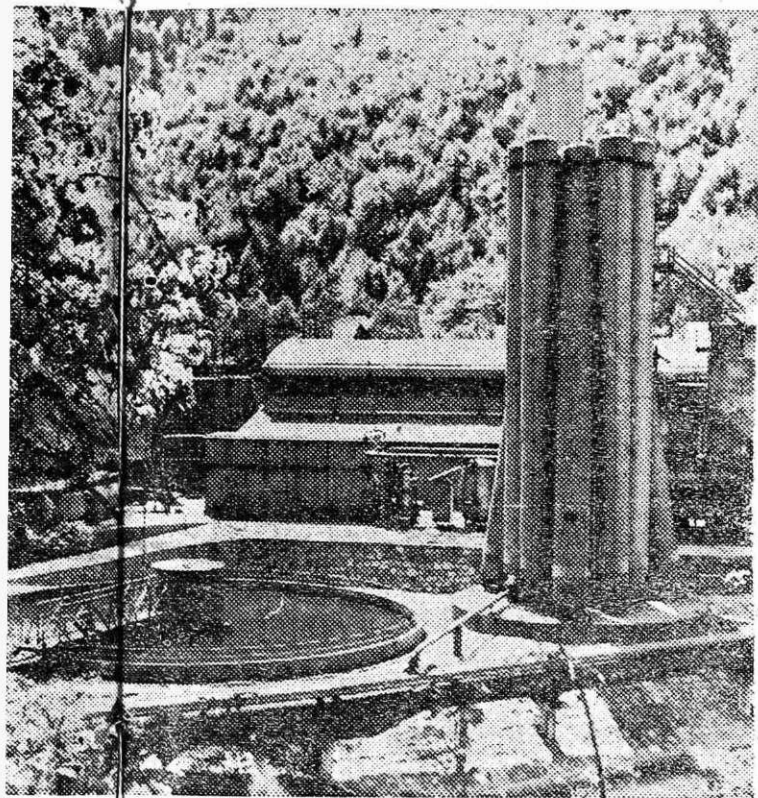
tegnil pištolo iz žepa? In če bom moral streljati, kam potem?

Pred šentvidom sem ob glavni cesti zagledal skladovnico drv. Izstopil sem iz tramvaja in se počasi napotil proti skladovnici, toda agenta sta mi bila spet za petami. Na videz hladnokrvno sem iz žepa potegnil meter in beležnico ter začel meriti in si zapisovati količino drv.

Izkaznico, je dejal agent, medtem ko je drugi držal roko v žepu suknjice; vedel sem, da v njej stiska pištolo.

No, sem mar sumljiv, rečem kar se da brezbrizno in pokažem legitimacijo.

Lesni trgovec? vpraša agent, jaz pa samo prikimam in spet začnem meriti drva. Brez besed sta odšla.

kot prvi neke zelo velike igrače.

Egiptanska umetnost je po zaslugi trgovcev in mornarjev znatno vplivala na grško antično umetnost, le da je bila slednja še bolj umetniško dovršena, zlasti zato, ker kiparji niso stvarjali zgolj po naročilu, ampak že po svojem lastnem navdihu.

Veliko grških skulptur lahko vidimo brez rok, glav itd., kar je posledica uničevalnih vojn med Spartanci in Atenci,

Grki in Perzijci...

Za kratek hip postojimo pred reliefom, ki prikazuje boj Grkov z Amazonkami. To je pravzaprav simbolistično prikazana zmaga moškega sveta nad ženskim, kjer vsaka druga Amazonka obleži mrtva ob konju. Amazonke namreč v grški mitologiji pomenijo bojevnice oziroma bojevite ženske, ki so si hotele pridobiti oblast nad ostalim svetom.

Poziv borcem Kokrškega odreda

Odbor kokrškega odreda, vabi vse borce in aktiviste prvega in drugega sestava kokrškega odreda, gorenjskega odreda in vse borce ter aktiviste iz levega brega Sive, da se v NEDELJO 3. junija 1973 udeležijo ZBORA GORENJSKIH AKTIVISTOV V PODLJUBELJU. ZBORA SE BOMO OB 9.30 URI OB ŽAGI NASPROTI PRIREDITVENEGA PROSTORA.

PRIDITE NA TOVARIŠKO SREČANJE!

Predsednik odbora
Prezlj Janko-Stane

»Svoboda bi se najbrž nasmehnila samo bogatim. Samo ti bi jo občutili. Druge pa bi tepla krivica, kakor jih je doslej.«

»Da, tako bi bilo. Ni treba biti dolgo v »svobodni« domovini, pa spoznaš, da imajo svobodo samo tisti, ki jo povečujejo, ker jim omogoča oblast, veljavo in bogatenje.

To pa ni nobena svoboda, ker je svoboda bogatih zaslužjevanje revnih. Dokler pa bo svet dopuščal tako vrsto svobode, resnične svobode ne bo.

»Bogve, če ni tako mislil tudi tisti fant, ki ga je komisar imel za komunista.«

To pa je vse, kar Žef od danes ve o komunistih. Ve, da se imajo komunisti za nekakšne borce za delavske pravice.

Toda te besede v tej tovarni še ni slišal, kaj šele, da bi se kdo priznaval za komunista. To besedo izgovarjajo šele te dni, a še to prebirajo iz časopisov in še takrat jo izgovarjajo plaho, kakor da se boje, da bi jih kdo ne slišal.

Zato ostreje prisluhne, da bi slišal kaj več, a delavci se ne pogovarjajo več o tem. Slišati je samo Goričnika, ki pravi, da bodo delavci nekaterih tovarn danes popoldan demonstriali proti brezposelnosti in naraščajoči draginji.

»Pošteno bi bilo, da bi se iz solidarnosti udeležili demonstracije tudi mi.«

Tako pravi Goričnik, a odgovori mu molk.

»Kaj mislite?«

Delavci mencajo, kakor da jih nekam tišči. Goričnik bega z očmi od glave do glave, toda te iščejo nekaj po tleh, kakor da so nenadoma vsi nekaj izgubili in zdaj iščejo. Nekateri se skušajo umakniti iz skupine okrog Goričnika. Nekaterih se loteva sram.

TIGROVEC ŽEF

MIHA KLINAR

»Če ne bomo podprli drugih, nam bodo z vso pravico očitali nesolidarnost. Nesolidaren delavec pa sploh delavec ni in zasluži prezir.«

»Že...«

»Že...«

»Že...«

Samo ta »že« je slišati, dokler se nekdo ne opogumi in prizna svoj strah.

»Prenevarno je. Policija bo demonstracijo spravila navsezadnje v zvezo s sedanjim zagrebškim procesom proti hrvatskemu oblastnemu sekretarju kovinarjev. Imela nas bo za komuniste. In prav lahko se mnogi najdemo v policijskem arestu.«

»Da, tako je,« pritrjujejo nekateri.

»Teško je, saj veš. Človek je oženjen in mora biti miren. O, ko bi bil sam, bi mi bilo prekleto malo mar... Tako pa moram misliti na delo in kruh.«

»Kar nas je organiziranih pri Zvezi kovinarskih delavcev bomo šli! Menda si tudi ti organiziran?« pogleda Goričnik omahljivca.

»Da, seveda sem. Članarino plačujem, ker me je organizacija spravila v tovarno. Tu pa sem delavec pri podjetju. Ko bi vedel, kaj pravi lastnik, bi...«

»Potem vrni izkaznico, fant! A kadar te bo lastnik zaradi pomanjkanja naročil ali zaradi svoje samovolje postavil na cesto, ne pričakuj, da bomo solidarizirali zate! Vsi za enega ali pa za nobenega, če bomo mežle! In kakor nam je znano, se nam obetajo redukcije! Torej bi moral prav z demonstracijo povedati, da jih ne bomo dopustili!«

»Potem seveda pojdemo,« se oglase nekateri.

— Demonstracije?

— Solidarnost?

— Nesolidarnost?

Za Žefa same nove stvari. Ne razume natančno, kaj neki te besede pomenijo, a sluši, da spadajo k tistim »prepevčanim stvarim«, pred katerimi ga je pred tremi meseci svaril mojster Hostnik.

— Delavec naj se ne krega s politikom! Na svoje delo naj misli, da ga bo dobro in vestno opravljal. Pridnega in vestnega delavca gospodar ne bo nikoli vrgel na cesto...«

Take nauke mu je delil mojster. Dober, pameten in pravičen človek je. Zato bo najbolje, da se drži njegovih nauk.

Toda dober, pameten in pravičen je tudi delavec Goričnik. Celo boljši in pametnejši je od mojstra, razmišlja Žef o Goričniku, do katerega čuti vedno večje spoštovanje, saj se ima prav njemu zahvaliti, da pri uku v tovarni tako naglo napreduje. Žef občuduje Goričnikovo spretnost pri delu, pa tudi njegovo nesebičnost in druge lastnosti, ki ga ločijo od nekaterih drugih delavcev: Goričnik se iz vajencev nikoli ne norčuje, nikoli jih ne sekira, kakor jih na primer Pezdurnik, zlasti tiste, ki ne hodijo vsako nedeljo k maši.

»Ja, Goričnik je zares pravi človek!«

Tako si pravi Žef.

— Sposoben ključavničar boš, — ga je Goričnik zadnjič pohvalil.

Ob tej pohvali je Žefu postalo tako toplo pri duši, saj ga je pohvalil človek, ki je pri delu sposobnejši od samega mojstra, pa se zaradi tega prav nič ne domišlja ali gleda na vajence zviška. Z Žefom, ki ga privaja k delu, pa tudi z drugimi je kakor enak z enakimi.

»Zares dober človek.«

Že zaradi njega bi moral Žef na demonstracijo, na katero je Goričnik vabil delavce.

»A kaj bi potem rekel mojster?«

»Tudi mojstrova svarila šumijo v Žefovih ušesih.«

»Pa saj ne bo zvedel, sam pa tako ali tako ne bo šel.«

— Ta pozna samo tovarno in družino, — se je ob mojstra pred dnevi obregnil strugar Zadravec, ki snubi delavce, da bi se včlanili v socialdemokratsko strokovno kovinarsko organizacijo, danes pa je le s kislim obrazom obljubil Goričniku, da se bo

jutrišnje demonstracije udeležil, če ne bo prišlo kaj drugega vmes.

— Mevža je, — je Žef potem slišal Goričnika, ki je te besede rekel, kakor da bi glasno razmišljal in govoril s samim seboj.

In mevža bo rekel v ponedeljek tudi njemu, če ga ne bo med demonstranti, razmišlja Žef.

»Mevža?«

Žefove ustnice se skremžijo.

Ali res ni zadnje čase zares postal mevža v vseh pogledih?

»Ja, mevža! Prava mevža,« razmišlja o svoji klavni usodi in ponižanjih, ki jih doživlja kot gospodov hlapec sleherni dan. »A včasih, včasih...« se spomni svojih tigrovskih časov in postane ga sram.

A kako naj si pomaga? Tu je tako sam, tako brez moči. Tu ni, kakor je bilo doma. Tam je imel Andreja, Janka... Bil je v organizaciji, pa tudi dom je imel, dom in kruh.

Žefa se loteva domotožje.

Ko bi mogel, bi se že danes odpravil nazaj domov. Pa se ne more, ker se ne sme.

Pa tudi, ko bi se smel, bi se ne mogel.

»Kako naj bi pogledal vaščanom v obraz?«

Ne, ne mogel bi jim, saj bi jim moral priznati, da se je nad »obljubljeno deželo« v osvobojeni domovini razočaral in da je boj tigrovcev za združitev s tako domovino zamen.

»In vendar se tigrovci bore proti krivici, ki se godi našim tam.«

Žefove misli uhajajo tja proti zahodu čez mejo, potem pa si reče, kakor da se mu je zasvitalo, da je tigrovski boj za svobodo in pravico šele majhen del slovenskega boja za pravično stvar, pa še ta velja samo za tigrovce na oni strani, ne pa tudi tu, kjer je tako naglo občutil, da ima krivica globlje korenine in da se ne spremeni že v pravico, če lahko nekaznovan govoriš slovensko.«

»Krivica ni samo v tem, da se ne moreš spremeniti v Italijana, če si Slovenec. Krivica je mnogo bolj v tem, da so eni bogati, drugi revni... Ja, v tem je, da imajo eni vse, drugi pa še kruha nimamo...«

dipl. inž. Miroslav Nikolić

Iz zgodovine žičarstva 3

LEONARDO DA VINCI — GENIALNI PREDHODNIK SEDANJE MODERNE TEHNIKE

Genialni slikar, konstruktor, inženir in izumitelj Leonardo da Vinci (1452—1519), je konstruiral tudi stroje za vlečenje in pri tem domiselno uporabil vse znane strojne elemente: čelna in stožčasta zobata kolesa, polžasti prenos in dr., ki jih je ne samo narisal, temveč tudi preračunal.

Trdijo, da so projekti in načrti prikazani v njegovem delu »Codex Atlanticus«, bili tudi realizirani in da so obratovali. Genialni predhodnik sedanje moderne tehnike!

Zaradi skromnih konstrukcijskih možnosti, različnih delovnih pogojev in finančnih sredstev, tajnosti, kakor tudi zaradi primitivne metode industrijske špionaže, je bila tedaj lahko v istem obdobju tehnika vlečenja žice in kvaliteta izdelkov v razvojnem pogledu v raznih krajih za stoletja narazen. Iz tega razloga je bilo tudi mogoče, da so razni lokalni izumitelji poskrbeli za izume, ki so drugje bili že zdavnaj znani in v rabi.

Za tako imenovano železno

žico iz nizkoogljivega jekla, je bila dolga stoletja v Evropi vodilna žičarska industrija v Siegerlandu (Westfalen, Nemčija) okoli mesta Altena. Prednjačila je tako glede visoke kvalitete izdelkov, kakor glede napredne organizacije. Osnova je bilo slovito osemund — železo, ki so ga izdelovali v tem kraju: izredno čisto, žilavo, kompaktno in drobnozrnato, ki se je dalo brezhibno kovati in vleči. Najprej so ga pridobivali v direktnem kenski postopku, potem pa s »frišanjem« oz. roma prečiščevanjem grodlja, ki so ga dobavljali iz plavžev Sayn — Alten Kirichna. To je bilo surovo železo na oglje, kompaktno, belo, s precejšnjo vsebnostjo mangana, prikladno tudi za izdelavo jekla.

Prečiščevanje so vršili v takojmenovanih osemund-ognjih. Kapljajoče železo se je pri prečiščevanju spajalo v male kepe, ki so jih postavili zopet pred veter in prečiščene enakomerno navarili na naviralni drog, dokler se ni naredil kij, težak 10 do 12 kg. Tega so pod kladivom ločili od droga in izkovali v palico 3 do 4 m dolge. V začetku so delali z ročnimi kladi in mehove poganjali z nogo. Toda od 15. stoletja dalje je že vodna sila služila za pogon.

Na enem ognjišču so naredili okoli 20 kg osemund-železa na dan. Računali so s 25 odstotki izgube železa od

grodlja do palic in s porabo 14 kubičnih metrov bukovega oglja na tono palic.

Sam postopek so držali v strogi tajnosti in so osemund-kovači morali priseči, da svoje obrti ne bodo opravljali izven dežele in da ne bodo priučevali tujcev tega postopka.

Vlečne naprave so ustrezale prejšnjemu opisu, vse so bile na vodni pogon ter so za razna dimenzijska področja žice imeli vlečne klopi dveh dimenzij. Tanko žico so tako kot v Nürnbergu, začeli izdelovati od 16. stoletja dalje. Fino žico so vlekli ročno na bobnih (zeire) in to po domovih. Prvotno so »cajner«, vložne palice za vlečenje tanjšali in daljšali vroče pod kladivom do premera okrog 7 milimetrov navzdol. Z uvedbo mehanizacije in vlečnih klop, pa so vložek za vlečenje začeli drugače pripravljati: iz »volkov« ali lup so najprej izkovali ploščate palice, prereza 25 × 7 kvadratnih milimetrov in okrog 3 metre dolge. Težke so bile okrog 4,2 kg vsaka. Potem so jih vzdolž z dletom cepili na 2 do 3 palice, ki so jih segreli in vroče prekovali na okroglo obliko prereza. Če pomislimo, da palica premera 7 milimetrov in dolga 3 metre, tehta komaj 1 kilogram, potem vidimo kako mučno, zamudno in drago je bilo izdelovanje žice vse do začetka 19. stoletja!

MONOPOLNI POLOŽAJ PROIZVAJALCEV ŽICE

Mesta Altena, Iserlohn in Lüdenscheid, so sredi 17. stoletja tako razdelila produkcijo žice, da je Lüdenscheid izdeloval grobo žico za verige in palice, Altena

srednje in Iserlohn fine dimenzije. Altena je še imela izključno pravico za izdelovanje jeklene žice.

Kljub ugodnemu monopolnemu položaju, je žičarska industrija precej trpela od špekulacije verižnikov. Tako so leta 1745 izdelovalci žice, tako imenovani Drahtreide-meister, osnovali z dovoljenjem pruskega kralja Friderika II. zadrugo pod imenom »Družba za žično skladišče« (Drahtstapelgesellschaft) v Alteni. Organizacija je bila popolnoma na moderni osnovi, s plačanimi uradniki, upravnim in nadzornim odborom, občinim zborom, itd. Zadruga je kupovala osemund-železo in ga plačevala po vrednosti, ona pa ga je izključno dobavljala članom, proizvajalcem žice, od njih pa sprejemala izdelano žico in jo plačevala po količini in kakovosti. Zadruga je izključno vršila prodajo žice po določeni ceni. Uspešno poslovanje je trajalo vse do začetka 19. stoletja.

Začetki, pa tudi postopki izdelave žice iz tršega, kaljivega jekla so zaviti v temo. Na Nemškem naj bi bil začetek v Nürnbergu, kjer že leta 1363 omenjajo iglarje in šivankarje. Okoli leta 1520 se je iglarstvo in šivankarstvo udomačilo v mestu Aachen, ki je kmalu postalo vodilno tako v proizvodnji, kakor tudi v trgovini s temi artikli. Po vsej logiki so tam izdelovali tudi potrebno jekleno žico.

Že leta 1540 Italijani hvaležijo nemške jeklene strune za glasbila. Leta 1768 M. Duhamel du Moureaux v svojem preje omenjenem delu o žičarstvu, pri opisovanju predelave jeklene žice v strune za klavir in druga glasbila, v ribiške trnke in igle, daje visoko priznanje in hvalo aachenski industriji na tem področju.

URIN ZA POVRŠINSKO PRIPRAVO JEKLENE ŽICE

Varovanje tajnosti izdelovalnih postopkov in receptov je moralo biti skozi stoletja res učinkovito, če slovitim žičarjem v Alteni vse do leta 1632 ni uspelo vleči trše jeklene žice. Vlekli so namreč samo mehko osemund-železo in nobenega vlečnega maziva niso uporabljali. Jeklo pa po tej »suhi« metodi ni šlo! Tedaj pa je domači izumitelj Johan Gerdes slučajno prišel do uspešnega postopka. Namreč po neuspešnem poskusu vlečenja so nekaj kolobarjev jeklene žice vrgli v pissoir, kjer so le-ti dobili po površini rumenkasto prevleko, oz. patino. Pri ponovnem poskusu pa je vlečenje teh kolobarjev na čudo vseh šlo! Uspešno, čeprav ne preveč okusno in prijetno mazivo je bilo iznajdeno. V Alteni so urin kot sredstvo za površinsko pripravo jeklene žice za vlečenje zvesto uporabljali vse do polovice 19. stoletja. Ko so ženci in otroci opokdan prinašali kosilo delavcem v žičarno so na eni strani ramena nosili hrano, na drugi pa kanglo z urinom, ko so ga doma tudi skrbno zbirali.

Omenili smo že, da je bila glavna odlika Westfalske žice visoka kakovost osnovnega materiala. Tako osemund-železo je bilo zelo drago in ga je bilo mogoče izdelovati v relativno omejenih količinah, kar je vplivalo tudi na proizvodnjo in ceno žice.

Npr.: leta 1800 je bila letna količina vlečene žice: Lüdenscheid okrog 64 ton; Altena okrog 542 ton mehke železne in 154 ton jeklene, Iserlohn pa okrog 94 ton fine žice. Kako male količine v primerjavi z današnjimi zmogljivostmi.

Sodelavcem — dopisnikom ŽELEZARJA

VII.

Kako napišemo novico

V šestem nadaljevanju smo našim dopisnikom posredovali nekaj mnenj o novinarskih zvrsteh in nekaj več napisali o VESTI in POROČILU. Danes pa še nekaj mnenj o poročanju o govorih in sestankih ter o INTERVJUJU.

Pri poročanju o govorih in sestankih lahko uporabimo vest ali poročilo. Celotne govore, razen zelo pomembnih, le redko objavljamo. Bolj se poslužujemo zanimivih, smotrno skrajšanih in prirejenih govorov ter predavanj, ki pa morajo biti izvirno reproducirani. Iz govora sporočamo vse tisto kar daje pravi vtis govora, ne samo tisto s čemer se novinar strinja, ali kar njega zanima, temveč tisto, kar je zanimivo za širok krog bralcev, ker je novinar kot poročevalec v tem primeru predstavnik bralcev. Če se novinar s čem v govoru ne strinja, potem mora povzetek ali citat govora napisati posebej, svoje mnenje pa tudi posebej. Kljub temu, da novinar običajno govor dobi napisan, mora govoru prisostvovati, ker govornik lahko med govorom kaj dopolni, razen tega pa je novinarju v veliko pomoč pri interpretaciji govora, če med govorom glavne misli sproti beleži. To mora

še posebno pozorno delati, kadar govora ne dobi napisanega. Seveda mora v uvodu navesti ime govornika — predavatelja, funkcijo, kraj in datum govora ter kakšnemu avditoriju je bil govor ali predavanje namenjeno. Najbolje je, da dopisnik takoj po govoru napiše novico oziroma interpretira govor, ko so misli še sveže.

Dolžina je odvisna od pomembnosti govora in zanimanja bralcev. Pri poročanju o govorih se najčesče poslužujemo kronološkega ali kombiniranega sistema. Glavna misel govora se mora kot rdeča nit vleči skozi ves sestavek. Pomembne stvari v sestavku citiramo v narekovajih (direktni govor), manj važne v povzetku (indirektni govor), oboje se mora med seboj prepletati. Pri navajanju govornika se včasih poslužujemo imena, včasih funkcije ali naziva, »govornik«, da ni preveč enolično. Tudi besede moramo spreminjati npr.: »je poudaril«, »je grajal«, »je menil«, »je opisal«, »je napovedal«, »je izjavil« itd.

Precej prostora tudi v našem Železarju zavzemajo poročila in vesti o sestankih, sejah, konferencah in podobno. Pri tem stoji pred dopisnikom — novinarjem odgovorna naloga, kako prikazati skupinsko aktivnost, ki se na sestanku razvijajo in kako poročati o govorih, poročilih uradnih poročevalcev, razpravi posameznih udeležencev oziroma predstavnikov raznih organov. Kaj poudariti v vesti ali poročilu: ali bolj ali manj oficijelne govore, ali razpravo navzočih ali samo nekaj njihovih mnenj.

Še tako kratek sestavek, ki ga o takem dogodku napiše novinar, mora biti prava podoba sestanka in odražati delež posameznih govornikov in razpravljavcev, tehtnost njihovih mnenj, zahtev, idej. Poudarek damo predvsem tistemu kar je bilo na sestanku najvažnejše, kar je večina sprejela. To se običajno izrazi tudi v sklepih ali zaključkih kot mnenju večine navzočih in zato morajo biti v poročilu tudi povzeti. Premalo je napisati, »da so ob zaključku seje sprejeli nekaj sklepov.« Napačno tudi ravnamo, ko v poročilih navajamo, da so na sestanku ocenili ali, so bili mnenja« čeprav je to ocenil ali izrazil posameznik. Zato mora biti v poročilu razviden tudi delež posameznih govornikov ali razpravljavcev in tehtnost njihovih mnenj, zahtev in podobno.

Kot tretjo novinarsko zvrst moramo omeniti INTERVJU, v katerem ljudje neposredno sporočajo javnosti novice, mnenja, stališča, svoje doživljaje in drugo. Pri intervjuju je novinar predstavnik bralcev in zato ne sprašuje tisto kar njega najbolj zanima, namreč predvsem tisto kar zanima bralca. Vprašanja morajo biti enostavna in razumljiva, prav tako pa tudi odgovori.

Po vsebini lahko intervju delimo na gospodarske, politične, kulturne, športne in druge, ki so lahko individualni ali skupinski, ustni ali pismeni. Po tem kaj nam intervju posreduje imamo: novinarske, osebnostne, biografske, polemične itd.

Prihodnjič več o vrsti intervjujev in ostalih novinarskih zvrsteh.

JESENIŠKE NOVICE

Pri uresničevanju ustavnih dopolnil v naši občini zaostajamo in nujna bo večja politična aktivnost, je bila osnovna ugotovitev skupne seje občinskega komiteja ZK in občinskega sindikalnega sveta Jesenice, na kateri so govorili o uresničevanju ustavnih dopolnil in ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela. Ugotavljali so tudi, da odgovorni v delovnih organizacijah niso naredili potrebnih analiz, iz katerih bi lahko ugotovili naloge in program razvoja samoupravne organizacije ter vsebino dela v sraistu uresničevanja ustavnih dopolnil. Po analizi, ki jo je naredila komisija za uresničevanje ustavnih dopolnil pri Skupščini občine so ugotovili, da so od domačih delovnih organizacij več temeljnih organizacij združenega dela ustanovili samo v Železarni in pa pri trgovskem podjetju Zarja, medtem ko pri vseh ostalih delovnih organizacijah zagotavljajo, da nimajo pogojev za več organizacij. Čeprav analize še niso ocenjevali, pa menijo, da ima vsaj še pet delovnih organizacij pogoje za ustanovitev večjih temeljnih organizacij združenega dela. Na seji so se zato dogovorili, da bodo pripravili podrobno analizo o uresničevanju ustavnih sprememb in jo dala v obravnavo skupščini občine. Člani komisije bodo tudi obiskali delovne kolektive, kjer naj bi se z političnimi aktivisti dogovorili o uresničevanju ustavnih dopolnil. Ističasno se bodo pogovorili tudi o možnih delegatih, ki naj bi v bodoče prevzemali razne zadolžitve v občini. Na seji so tudi menili, da naj bi v delovnih organizacijah, kjer so že ustanovili temeljne organi-

zacije združenega dela, še naprej razvijali samoupravljanje z ustanavljanjem delovnih skupin, podobno kot imajo to v Železarni.

V torek, 22. maja, se je sestala komisija za družbeno politični sistem pri občinski konferenci SZDL Jesenice. Člani in drugi so govorili o načelih delegatskega sistema in poteku javne razprave o družbenem dogovoru o kadrovske politiki v občini.

Dogovorili so se, da bodo javno razpravo o omenjenem dokumentu organizirali že po principih delegatskega sistema. To pomeni, da bodo o

družbenem dogovoru govorili v delovnih organizacijah, v krajevnih skupnostih ter na drugih interesnih področjih. Po tako organizirani razpravi se bodo zbrali delegati in uskladili mnenja. Če bodo mnenja zelo različna, bo potrebno o popravljenem predlogu ponovno razpravljati na terenu in v delovnih organizacijah, mnenja pa bo potrebno zopet uskladiti. To pa je v osnovi tudi princip predvidenega delegatskega sistema.

Z javno razpravo bodo začeli v mesecu juniju, ki pa bo predvidoma trajala do oktobra. Verjetno bodo javno razpravo o družbenem dogovoru o kadrovske politiki združili z javno razpravo o novi ustavi.

Tokrat so bili v Celju

Društvo upokojencev na Jesenicah je organiziralo v sredo, 23. maja za svoje člane že četrti letošnji avtobusni izlet. Izletom v Piran, Trst in Gradec je sledil tokrat izlet v Celje. Že med potovanjem so se udeleženci ustavili v Šempetru v Savinjski dolini in si ogledali v tamkajšnjem antičnem parku rimske izkopanine. V Celju so si ogledali najprej Pokrajinski muzej s stalno arheološko razstavo, na to pa so se podali na Celjski grad in bili navdušeni nad čudovitim razgledom s Friderikovega stolpa. Popoldne so se odpeljali v Rimske Toplice, kjer je bilo prosto popoldne s kopanjem v termalnem kopališču na prostem. Izlet je kronalo izredno sončno vreme: pomembnost pa mu je dalo strokovno vodenje v Šempeterski metropoli, v celjskem pokrajins-

skem muzeju in na celjskem starem gradu. Razveseljivo je, da si žele jeseniški upokojenci predvsem izletov, ki so povezani z ogledi naravnih, zgodovinskih in kulturnih spomenikov, kakršne je vpeljala poleg razvedrilnih, komisija za rekreacijo, kulturo in oddihe pri društvu. V torek, 5. junija in v sredo, 6. junija, bo organiziran za jeseniške upokojence, bivše železarje in njih žena ali vdove dvodnevni oddih v domu Železarjev v Crikvenici. Tudi ta izlet je dokaz, da društvo upokojencev na Jesenicah za svoje člane vsestransko skrbi in da Železarna na svoje bivše člane kolektiva še ni pozabila, ker nudi komisija za oddihe in izlete pri sindikalni organizaciji Železarne bvišim članom isti popust kot ga nudi aktivnim članom.

Gasilci na razstavi zaščitnih sredstev v Kranju

V soboto popoldne si je 45 članov prostovoljnega-industrijskega društva Železarne ogledalo razstavo in sejem zaščitnih sredstev za varstvo pri delu in sredstev za obrambo pred požarom v Kranju. V paviljonih Gorenjskega sejma so si ogledali sredstva za gašenje, majhne in velike avtomatske lestve, gasilske avtomobile in drugo. Poleg tega so prisostvovali prikazu gašenja z raznimi gasilskimi aparati in s prahom. Na prošnjo največjega jugoslovanskega podjetja za izdelavo zaščitne in gasilske opreme podjetja »Pastor« iz Zagreba, je za prikaz za gašenje s prahom, posodila železarna Jesenice svoj novi avtomobil, ki je urejen za tak način gašenja. Prikaz je dosegel pri gledalcih izreden vtis, saj so pogasili velik požar olja in bencina na površini 100 m², vnekaj sekundah.

Novice iz radovljanske občine

— V počastitev Dneva mladosti je na mladinskem kvizu, 24. maja v osnovni šoli v Radovljici, tekmovalo šest štiričlanskih ekip iz vseh matičnih šol. Ekipa so odgovarjale na vprašanja iz zgodovine KPJ, zgodovine NOB in lokalne zgodovine NOB. Najuspešnejša je bila ekipa osnovne šole Bled, ki je šele z dopolnilnimi odgovori tesno premagala zelo dobre osmošolce Lesc. Vse ekipe so prejele knjižne in denarne nagrade.

— Na tradicionalnem teku po ulicah Radovljice, imenovanem »Radovljica 1973«, ki ga vsako leto za Dan mladosti prireja občinska konferenca ZMS je sodelovalo nad 200 mladih športnikov. Prva mesta med mladinci so osvojili Lidiya Gomboc PK Radovljica, Bojan Jenko TVD Mošnje, Ivanka Kolkaj MA Sukno Zapuže in Dušan Pušnik SD Ribno. Med člani je bil zmagovalec znani smučarski tekač in reprezentant Filip Kalan iz Gorij.

— V športnih igrah, ki jih je v mesecu mladosti — maju organizirala občinska konferenca ZMS skupaj z mladinskimi aktivji so se najboljše odrezali mladinci in mladinke MA Elan iz Begunj, ki so zasedli prva mesta v obeh konkurencah v streljanju, mladinke pa še v šahu in mladinci v kegljanju. V odbojki so bili prvi mladinci iz Kamne gorice in mladinke iz Gorij v nogometu mladinci Plamena, v namiznem tenisu mladinci Mošenj in mladinke iz Lesc, v rokometu v obeh konkurencah MAOŠ Lipnica, v košarki vojaki iz Bohinjske Bele, v moški konkurenci študentski klub Radovljica in v kegljanju med dekleti MA Iskra Otoče.

— V soboto 26. maja so se na vsakoletni kulturno zabavni prireditvi Mladina pred mikrofonom, ki sodi v sklop praznovanja Dneva mladosti, pomerili v znanju o Borisu Kidriču in zimski olimpiadi mladinski aktivji iz občine ter pripadniki JLA. Prireditelj, ki je bila v kulturnem domu v Podnartu sta pod pokroviteljstvom OK ZMS organizirala mladinska aktivja Podnart in Ljubno. Najboljša je bila ekipa MA iz Almirie Radovljica. Vsi nastopajoči so prejeli praktična darila in diplome.

— Občinski sindikalni svet in Delavska univerza sta včeraj in danes organizirala seminar za novoizvoljena vodstva osnovnih sindikalnih organizacij. Na programu je šest aktualnih tem o ustavnih spremembah, samoupravnih sporazumih, novo organiziranostjo sindikatov in nekaterih praktičnih vprašanjih. Seminarja se udeležuje okoli 120 slušateljev.

— Občinski sindikalni svet je sklenil, da bo letos iz ostanke sredstev po zaključnem računu regresiral stroške letovanja do 100 socialno šibkejšim članom — opravičencem povišanja otroškega dodatka z najmanj 2 otrokoma. Regres bo znašal približno polovico vseh stroškov 10-dnevnega letovanja, kar znese 300 din na posameznika.

— V tovarni Veriga Lesce so v šolskem letu 1973/74 razpisali 25 prostih učnih mest za vajence v devetih različnih kovinskih strokah.

— Občinski komitej ZK je v torek 29. maja sklical na Bledu posvet članov sekretariata organizacij ZK GG in LIP Bled. Razpravljali so o dosedanjem povezovanju in sodelovanju med obema delovnima kolektivoma in o možnostih bodoče integracije obeh podjetij.

— V prvih dveh mesecih letošnjega leta so v Elanu prodali že 7670 parov smuč, do konca aprila pa so že prejeli fiksna naročila za več kot 50 % svojih zmogljivosti. Kot kaže bodo letos izvozili 30 % smuč več kot lani. Za letos pa je že razprodana tudi celotna zaloga čolnov.

— V Stari Fužini bodo tudi letos odprli muzej planšarstva in sirarstva v stavbi stare sirarne. Stalno zbirko razstavljenih predmetov je odstopil Gorenjski muzej, za ureditev pa bo poskrbela krajevna skupnost. Muzej bo odprt za javnost od 5. junija do konca septembra.

— Šolsko malico v letošnjem letu prejema v vseh osnovnih in podružničnih šolah 2.977 učencev ali 95 % vseh šolo-obveznih otrok v radovljanski občini.

— Letošnje priznanje republiške konference ZMS za mentorsko delo z mladimi je iz radovljanske občine prejel Jošt Rolc, predsednik IO Kulturne skupnosti Radovljica.

— Javne tribune, ki jo je 21. maja sklicala SS SZDL Radovljica o ureditvi starega dela mesta, se je udeležilo več kot sto občanov, ki so zahtevali, da se vsi bodoči programi morajo predhodno dati v javno razpravo ter terjali, da se najprej uredi kanalizacija, razsvetljava in dohod na pokopališče.

— V nedeljo 3. junija prireja občinski sindikalni svet, v sodelovanju z Balinarskim klubom Radovljica, občinsko sindikalno prvenstvo v balinanju za l. 1973, v ponedeljek 4. junija pa na Bledu prvenstvo v kegljanju na asfaltu.

Zbiranje sredstev za spominsko obeležje talcev v Mostah

V dobrih dveh mesecih od kar smo začeli z akcijo je zbranih na žiro računa že preko šest milijonov starih dinarjev. To sicer še ni niti polovica sredstev predvidenih v predračunu, vendar pa je zbrano toliko denarja, da lahko nadaljujemo z delom. V Ljubljani že izdelujejo spominske plošče, z gradbenim podjetjem Sava pa smo dogovorjeni, za začetek del po 1. juliju. Tako naj bi spominsko svečanost ob krajevno prazniku nemoteno izvedli.

Krajevni odbor Zveze borcev v Žirovnici se zahvaljuje vsem občanom iz krajevnih skupnosti Žirovnica, ker so za akcijo pokazali razumevanje, saj se bomo tako odolžili spominu žrtev. V akciji je vključena tudi osnovna šola Žirovnica, kar je zelo pomembno in pohvale vredno, saj se s takim vključevanjem ohranja spomin pri naših najmlajših. Zlasti je treba poudariti tesno sodelovanje vodstva šole in krajevnih organizacij Zveze borcev tudi pri drugih akcijah, kjer so doseženi zelo dobri rezultati. Tako je bila osnovna šola ob dnevu mladosti na zboru vse šole in ob prisotnosti članov ZB ter komandanta nekdanjega I. bataljona kokrškega odreda Alojza Beleta — Tihota ter komisarja Ivana Jana — Srečka, izročena umetniška slika Titove vasi.

Iz poročila blagajnika na zadnji seji je bilo ugotovljeno, da se tudi delovne organizacije aktivno vključujejo v akcijo.

Da bi zagotovili izvedbo prve faze, to je postavitev cestnega zidu in zidavo novih plošč, je odbor sprejel sklep, da akcijo za zbiranje sredstev organizira tudi v kranjski občini, ker je večina talcev iz te občine. Odbor meni, da je prav, če tudi v kranjski občini prispevajo delež k ureditvi spominskega obeležja talcev v Mostah pri Žirovnici. Prihodnji teden so bo o tej zadevi delegacija pogovarjala s predstavniki občinskega odbora ZZB v Kranju.

Pregled zbranih sredstev po vaseh je naslednji: Moste 243.600 SD, Žirovnica 787.300 SD, Selo 210.000 SD, Zatreznica 119.700 SD, Breznica 271.000 SD, Doslovce 66.000 SD, Vrba 107.500 SD, osemletka Žirovnica 60.000 SD.

Na pa še zaključena akcija na Bregu, Smokuču in Rodinah.

Podjetja so prispevala: Rožca Jesenice 150.000 SD, Gozdno kmetijska zadruga Srednja vas v Bohinju 50.000 SD, Železarna Jesenice 1 milijon, Gorenjska oblačila Kranj 200.000, Lovska družina Stol 50.000, Elan Begunje 200.000,

Splošna vodna skupnost Gorenjske 50.000, Zarja Jesenice 100.000, Kovinska oprema Mojstrana 200.000 SD in Kovinar Jesenice 200.000 starih dinarjev.

Vsem darovalcem se KO ZB Žirovnica še enkrat prav lepo zahvaljuje, vse ostale pa vabi, da se v akcijo vključijo, saj je to lahko le naš skupni uspeh. Z. A.

Odkritje spominske plošče Viktorju Mokorelu - Zmagu

V soboto, 9. junija, ob 10. uri bomo odkrili spominsko ploščo Viktorju Mokorelu-Zmagu. Ker je bil Viktor Mokorel pred vojno učitelj na osnovni šoli na Breznici ter aktiven član društva Sokol, z zelo naprednimi idejami ter je 15. maja 1944 padel kot rajonski sekretar, se bodo spominske svečanosti v Sodražici udeležili tudi prebivalci Žirovnice.

Odhod avtobusa bo ob 6. uri iz Žirovnice. Po končani spominski svečanosti si bodo ogledali tudi rojstno vas tovariša Tita Kumrovec. Prijave sprejema do 2. junija Tone Mežnarc v Doslovičah.

V nedeljo 3. junija ob 10. uri bo v Podljudelju pri Trziču

Srečanje gorenjskih aktivistov v Podljudelju

Avtobusi bodo udeležence srečanja vozili po naslednjem voznem redu:

Odhod	uri
Rateče	8
Podkoren	8.05
Kranjska gora	8.10
Gozd Martuljk	8.17
Dovje	8.25
Hrušica	8.35
Jesenice — bolnica	8.40
Jesenice — Čufar	8.45
Žel. post. Jesenice	8.50
Železarna Jesenice	8.55
Javornik	9.00
Kor. Bela	9.05
Žirovnica	9.15

Povratak iz Podljudelja po skupnem dogovoru. Prispevek udeleženca za prevoz je 10.— din.

VABLJENI

Prometna dejavnost v železarskem izobraževalnem centru v razmahu

V okviru prometne vzgoje mladine v srednjih šolah, je bil organiziran v ŽIC tečaj o cestno prometnih predpisih. Tečaj je organizirala prometna komisija pri društvu Ljudske tehnike v ŽIC na pobudo občinske zveze za prometno dejavnost. Tečaj je obiskovalo 55 dijakov in je trajal 30 ur. Na koncu tečaja so dijaki izpolnjevali test avto moto društva za A in B kategorijo. Testiranja se je udeležilo 37 dijakov. Prvih šest

mest je bilo nagrajenih tako, da lahko opravljajo celoten vozniški izpit, občinska zveza pa jim bo krila polovico stroškov praktične vožnje.

Rezultati testiranja:

1. Eržen Mirko 3 m razred 65/65, 2. Tepina Gorazd 3 s razred 65/65, 3. Čufar Milena 3 s razred 65/65, 4. Trdina Valentina 3 s razred 65/65, 5. Krmelj Branko 3 m razred 65/62, 6. Gerbec Toni 3 s razred 65/62.

I. B.

NAGRAJENE NALOGE

JEKLO — NEPOGRESLJIVO V SODOBNEM ŽIVLJENJU

Visoki in vitki so puhali ogromne oblake dima. Mislila sem, da bom kašljala, pa sem se le grozno pačila.

»Kaj pa je to?« sem vprašala sestro.

»Železarna«, mi je čisto na kratko odgovorila.

Ni me kdo ve kako zanimala.

»S čim bi pa vrezovala tvoji punčki oblekice, če ne s škarjami in šivala s šivanjo?« Jeklo za izdelavo tega pa prihaja iz železarne, je dejala sestra.

»A tako!« sem rekla bolj sebi kot sestri. Zamislila sem si, kako nemogoče bi bilo na svetu brez železarn, brez jekla. Le kaj bi nosila moja punčka? Železarna je neznansko pomembna.

Ropota, brni. Skozi temo sevajo drobne lučke, brni železnica, dvigalo. Težke gmote železove rude se dvigajo na površje. In vendar ti ljudje v čeladah ne kopljejo rude samo zato, da bodo male deklice lahko šivale oblekice za svoje ljubljene punčke. Kaj vse imamo iz železa! Vsak dan se jed kuha, cvre in peče v loncih, skodelah, ki so nastale prav iz te rude. Pa pogledajmo, kako dobivamo končne izdelke!

Rudo prečistijo. Z dodajanjem apna in drugih snovi povzročijo taljenje železa v plavžih. Seveda je pomembno gorivo koks. Pri taljenju nastane plavžni plin, ki ga uporabljajo kot gorivo. Plavžarji odpro odprtino. Skozi spodnjo odprtino priteče surovo železo ali grodelj. Kako lepo žari! Iskre žarijo kot rakete na novoletni jelki. Skozi zgornjo odprtino pa priteče žlindra. Iz te pa delajo opeko, ki je potrebna za gradnjo hiš. V posebnih posodah peljejo grodelj k Siemens — Martinovim pečem, v katerih proizvajajo jeklo. Poleg teh peči uporabljajo za proizvod jekla tudi konvertorje ali pa elektro obločne peči. Seveda te žareče gmote

v pečeh ne smemo gledati s prostimi očmi, je namreč zelo škodljivo.

Kaj pravzaprav je jeklo? Kemija nas uči, da je jeklo železo z nizkim odstotkom ogljika. Če je ogljika v železu manj kot 1,7%, je to jeklo, če je nad to številko, pa je železo. Ko iz peči dobijo tekoče jeklo, ga odlijejo v kalupe in še žarečega odpeljejo v obdelavo. Uporabljajo ga bodisi za žebelje, žico, pločevino, razne druge livarske izdelke. Pri tem ne gre pozabiti, da so naprave, v katerih proizvajajo in predelujejo jeklo tudi iz njega samega. Velike izdelke gledamo vsak dan: avtomobile, vlake, tračnice, posode, gospodinjske pripomočke, razne stroje itd. Se navadna ura bi iz lesa izpadla nemogoče: kolesca bi ropotala, kazalci bi škripali. Tatovi bi veliko lažje vlamljali v banke, denar bi bil brez železnih skrinjic kaj slabo shranjen.

Natančno še do danes niso odkrili, kdaj so pričeli s pridobivanjem železa. Znano je, da so že staroselci Iliri uporabljali železo za okrasne predmete. Po vpadu Kelto na jug, se je železarska dejavnost nadaljevala. Po vpadu Rimljanov na naše ozemlje se je železarstvo še posebno razvilo, kajti Rimljani so za nova osvajanja potrebovali orožje, ščite, oklepe in šleme. Takrat je topilni proces trajal mnogo več časa, ker so topili železo v posebnih topilnih jamah. Produkt tega taljenja je bila ogromna količina žlindre in železna gmota imenovana »volk«.

Kakega pomena je za nas jeklo, se včasih niti ne zavedamo. Brez njega, si našega življenja sploh ne moremo zamisljati. Danes mnogo več vem o železarstvu, kot pred osmimi leti. Takrat sem bila mala deklica. Takrat sem bila v skrbeh zaradi moje male punčke. Kako jo bo zeblo? Kako ji bom naredila oblekico?

Tončka Ropret
osnovna šola Koroška Bela

Žirovniški pionirji za dan mladosti

25. maja, za dan mladosti so pionirji Osnovne šole Žirovnica šli v pohodu od šole v Zatreznici skozi Moste mimo spomenikov talcev v dolino Završnice. Tu so zbrani ob spomeniku sekretarja SKOJ-a Dragoljuba Milovanoviča izvedli krajši kulturni program, v katerem so sodelovali pevci šolskega mladinskega zbora in recitatorji šole. Potem so bili pionirji 8. in 7. razreda sprejeti v mladinsko organizacijo. Pri sprejemu je zastopal občinsko konferenco ZMS tov. Ipavec Miro.

Z nami so praznovali tudi člani ZB Žirovnica in nekdanji borci Kokrškega odreda: komandant Tičko, komisar Srečko in drugi. Vključili so se v naše praznovanje in obdili nekaj spominov, vezanih na nastanek Titove vasi. Ob koncu programa so člani ZB podarili šoli umetniško izdelano sliko Titove vasi slikarja Reichmana.

Pionirji žirovniške šole so izrazili željo, da bi imeli v šoli sliko Titove vasi, na dan pionirjev, 29. septembra, ko so obiskali mesto, kjer je med vojno stala Titova vas in jim je borcev Anton Zupan obrazložil zgodovino tega partizanskega naselja. Tov. Zupan je željo pionirjev prenesel na krajevno organizacijo ZB Žirovnica in članom odbora sindikalne organizacije železarne Jesenice. Oboji so izpolnili željo pionirjev, zato obema organizacijama prisrčna zahvala pionirjev in učiteljskega zbora šole.

Lep uspeh „Jeseniške snahe“ na XVI. srečanju gledaliških skupin Slovenije

Od 21. do 26. maja je bilo v Kočevju že XVI. zaključno in pregledno srečanje gledaliških skupin Slovenije. Zaključno zato, ker je bilo republiško srečanje samo izbor šestih predstav iz področnih srečanj (Kranj, Brežice, Celje, Maribor), na katerih se je predstavilo šestindeset amaterskih dramskih družen. Letošnje srečanje pa je bilo pregledno zato, ker so repertoar srečanja prvič sestavljale skupine, izbrane po treh načelih: gledališka prvobitnost, repertoarno gledališče in pa gledališka iskanja. Gledališka prvobitnost je upoštevala predstave, ki sicer niso gledališko formalno in obratno na običajni ravni, vendar pa izžarevajo pristnost, neposrednost in ljubitelsko zagnanost. V Kočevju so se predstavile kar tri take predstave in sicer: Gledališka skupina KUD Milka Zorec iz Podčetrca vasi je uprizorila Frančarjevo VERIGO v poseljeni posodbitvi in prelozi v pohorski dialekt, gledališka skupina KUD Solidarnost iz Kamnika je uprizorila igro Toneta Partljiča TOLMUN IN KAMEN, ki pa ni ogrela; gledališka skupina KUD Ivan Kavčič iz Ljutomerja pa Javorškovo MANEVRE in dokazala, da je nekaj sproščenih in v prisrčni ljudskosti vkoreninjenih igralcev vendarle premalo, da bi lahko predstava uspela kot ce-

lota. Gledališka iskanja je izpričevala v Kočevju ena sama predstava in sicer uprizoritev Javorškove igre POVEČVALNO STEKLO v izvedbi slovenskega amaterskega gledališča iz Trsta. Imenitni domislenosti in neugnanosti režiserja pa zelo mlad in simpatičen igralski ansambel vendarle ni bil v celoti kos. Repertoarno gledališče pa sta zastopali v Kočevju dve skupini. Amatersko gledališče Slava Klavara iz Maribora je z uprizoritvijo igre T. Wilhamsa TRAMVAJ POZELENA razočarala, saj razen ene glavnih igralk ni nihče od nastopajočih dosegel nivoja, ki ga je ta skupina običajno imela in zahtevno delo je ostalo nedovršeno. Za zaključek XVI. srečanju gledaliških skupin Slovenije v Kočevju pa je v soboto 26. maja zvečer nastopilo še naše amatersko gledališče Tone Čufar z igro D. H. Lawrencea, SNAHA in pri publiku, kakor tudi pri ostalih spremljevalnih srečanjih dosegla nodeljeno priznanje in pohvalo. Predstavo jeseniških gledališčnikov so ocenili ne samo kot vrh letošnjega srečanja, temveč tudi kot gledališki dosežek, ki presega amaterske okvire. Predstava je v Kočevju v resnici izzvenela kot uglešana celota, v kateri je vsak od nastopajočih (Čarjana Čebulj, Tatjana Košir, Vera Stare, Nace Smolej in

Matjaž Modic) tudi predstavljal prepričljivo igralsko celovitost. Šklep žirije, da SNAHA predstavlja slovenske gledališke amaterje na jugoslovanskem dramskem festivalu amaterjev v Trebinju, je kočevska publika pozdravila z aplavzom, ki bo vsem nastopajočim še dolgo ostal v spominu.

V soboto je bila v Kočevju tudi III. letna skupščina združenja gledaliških skupin Slovenije, na kateri so pregledali dosedanje delo in potrdili delovni program za naprej. V združenju gledaliških skupin Slovenije je večanje njih 219 dramskih družen, kar dokazuje, da slovenski gledališki amaterizem postaja vse bolj organizirano gibanje, ki mu gre tudi vse družbeno priznanje.

Ob dnevu mladosti koncert na Javorniku

Na predvečer dneva mladosti so se v dvorani Delavskega doma Albina in Julke Pišernik prvič predstavili pevci iz Cerkeja ter pevke iz Jesenice. V zadnjem delu je sledil nastop združenih moških zborov ter mešanega zbora, ki so ga sestavljale pevke in pevec z Jesenice ter iz Cerkeja. Pevske zborove je vodil prof. Milko Škoberne.

Pred koncertom je podpredsednik skupščine občine Jesenice France Božič izročil Čufarjevo plaketo javniški svobodi, ki je bila podeljena na lanskem slavnostnem zasedanju obeh zborov skupščine občine Jesenice ob praznovanju občinskega praznika. Predsednik javniške Svobode Ivan Tušar je v nekaj besedah opisal dela in razvoj društva v petdesetih letih. S koncertom združenih pevskih zborov je bilo praznovanje petdesetletnice javniške Svobode tudi zaključeno.

Koncertu združenih pevskih zborov je v Kazini na Jesenicah sledil tovariški večer, na katerem so znova potrdili predlog za še tesnejše sodelovanje obeh zborov. Pevci z Jesenic in Cerkeja se bodo ponovno srečali na veliki kulturni prireditvi v Sentvidu pri Stični, pozneje pa imajo v načrtu še več skupnih nastopov.

**Dopisujte
v Železarja**

Tretja planinska slikarska kolonija

Sedem dni je enajst slikarjev upodabljalo čudoviti planinski svet na Vršiču in okolici. Dež, megla, veter in sneg niso zavrli ustvarjalne zagnanosti udeležencev tretje planinske slikarske kolonije v organizaciji PLANINSKEGA DRUŠTVA JESENICE.

Po dveh kolonijah, prvi 1970. in drugi 1972. v jesenskem času, je tretja izzvenela v letošnji pomladi, od 17. do 23. maja.

Izzvenela v pravem pomenu besede, kajti v teh dneh so slikarji doživeli vse melodije planin; zimo s pravimi viharji, dežjem in sodro, zasnežena plazišča, meglo okrog vrhov in v dolini, pa tudi prebujajočo se gorsko pomlad, polno sonca in prijetne toplote.

Pot je slikarje vodila na grebene, dosegljive s slikarsko kramo; v globel Pišnice, ki v razdrapani strugi valj v dolino vse, kar se ji stavi po robu; v dolino modro-zelene Soče prav do tesni, ki si jih je vdolbila v sivi davnini; pa v Zadnjo Trento, dolino neporavnanih pogledov na Bavski Grinjavec s sosesčino, tem nasproti pa na planoti Prisank in v razorani Razor, kjer snežišča krasijo sivo skalo v nikdar izpeti ep.

Za kratko odmerjeni čas trajanja kolonije in zahtevno časa za upodabljanje, je to področje obširno, preobširno, da bi uspeli upodobiti vse, kar se je nudilo in odpiralo ob vsakem koraku. Kljub temu pa so na planinah zaživeli suhi in razbičani vihariki, v družbi izpod snega razcveteli snežni rož in za temi drugega prebujajočega se cvetja; tokrat trmaste megle so sem pa tja le klonile napadom mrzlega seveda in v razjarskih so se razgrnila oblička vrhov okrog Vršiča in oddaljenega sosedstva.

Snegovi v kontah, zlebovih in na plaziščih so se ponujali v komponiranje s strmimi stenami in zeleno rušje po-

udarjalo pestrost gorskega sveta.

Zares bogatija za vse, ki ljubijo to stvarstvo. Še prav posebno pa za slikarje — Petra ADAMICA, Janeza AMBROŽICA, Dano BEMOVO, KOPORC Leona, MERHAR Milana, MOLE Izidorja, Marjana PLIBERSKA, SMOLE Franceta, TAVZELJ Borisa, Toneta TOMAZINA in TRPIN Jožeta — ki so se z veseljem odzvali vabilu za to kolonijo.

Vsak po svojem okusu in posluhu so slikarji pisali in komponirali pesnitve, ki brez besed govore in pojo lepoto iz ozelenelih dolin v nebo kipečih vrhov.

Nepopolna paleta! PLANINSKO DRUŠTVO JESENICE s prirejanjem teh kolonij prav gotovo odpira novo stran svojega poslanstva.

Planinsko slikarstvo sicer ni od danes v plejadi slikarjev, ki so se že spuščali v to področje, nova pa je ta oblika vzbujanja zanimanja za planinski motiv v širšem. Posebno še, ko se bo z deli teh kolonij polnila predvidena galerija planinskega slikarstva, ki je v programu dela PD JESENICE. Fobuda je brez dvoma idealna.

Slikarji, ki so 23. maja zaključili tretjo planinsko slikarsko kolonijo, so neradi zapuščali raj na Vršiču. Polni navdušenja pa so se zahvalili predsedniku PD JESENICE Janezu Kožnik-u, vsemu osebju Tičarjevega doma z oskrbnico Vengarjevo in neumornemu Božu, ki so za izredno pozornost doprinesli k čudovitemu počutju slikarjev in s tem seveda tako dobremu uspehu kolonije.

Podobe s te in jesenske kolonije bodo na ogled od 21. do 30. junija tl. v avli občinske skupščine Jesenice, zatem pa še v hotelu Prisank v Kranjski gori. Verjetno pa bo razstava obiskala še več krajev Slovenije.

Slikarska kolonija tako dosega svoj namen.

T.

Velika manifestacija planinstva

Posamezni alpinistični odseki pri planinskih društvih zelo pogosto prirejajo številna spominska smučarska alpinistična tekmovanja (Kramarjev smuk pod Storžičem, Šuparjev memorial na Jermanovih vratih, VTK memorial pod Jalovcem, Koflerjev memorial pod Triglavom). Tudi naš jeseniški AO bo letos sredi poletja organiziral spominsko smučarsko tekmovanje v Za Aku v spomin na smrtno ponesrečenih Brede in Jane.

Alpinistični odsek akademskega planinskega društva iz Ljubljane prireja vsako zadnjo nedeljo v mesecu maju, že tradicionalno alpsko smučarsko tekmovanje pod Jalovcem, v spomin na Franca Vavpotiča, Slavka Tomina in Igorja Kavčiča, ki so se smrtno ponesrečili v severovzhodni steni Jalovca, inž. Hornovi smeri 28. maja 1950 pod imenom »VTK memorial«.

Udeležba na teh tekmovanjih je vsako leto večja, plezalci in alpinisti se radi in s spoštovanjem spominjajo smrtno ponesrečenih tovarišev. Vsa tekmovanja so vključena v vsakoletno republiško

prvenstvo plezalcev, alpinistov-smučarjev.

Alpinistični odsek jeseniškega planinskega društva vsako leto organizira skupinski pohod plezalcev in alpinistov, ki niso navdušeni in dobri smučarji na to prireditel. Skupinskega pohoda se je udeležilo 170 alpinistov iz 15 alpinističnih odsekov iz vse Slovenije. Zato je bila v nedeljo na plazu pod Jalovcem velika manifestacija alpskega smučanja. Petnajst udeležencev se je zbralo že v soboto 26. maja v postojankah na Vršiču, v nedeljo pa je bil skupni odhod z Vršiča prek Male in Velike Mojstrovke proti Travniku in Šitam ter dalje preko Malega Kota na nastopno mesto. Najbolj navdušeni in zagnani se bodo z Malega Kota povzpeli preko Golice na vrh Jalovčevega ozebnika in se skozi spustili na cilj VTK memoriala.

Pomladanski pohod po grebenih Mojstrovk, Travnika in Šit je edinstvena tura, ki mora zadovoljiti in navdušiti še tako zahtevnega ljubitelja in občudovalca gora. To je zahtevnejša plezalno alpinistična tura, ki zahteva primerno opremo in kondicijsko pripravljenost.

Naročilnica za knjigo Zločin pri Lenartu

Podpisani

zaposlen v obratu delovni enoti

..... delavska številka

Naročam knjigo ZLOČIN PRI LENARTU cena 140 din, s čemer tudi dovoljujem, da se mi mesečni obroki po 20 din obračunavajo pri izplačilu mesečnega osebnega dohodka.

Datum

Podpis:

Naročilnico oddajte najkasneje do 15. junija na UREDNIŠTVO ŽELEZARJA, ZPSŽ ŽELEZARNA JESENICE

Ob otvoritvi TRIM - steze v Završnici

V soboto, 26. maja, ob 15. uri je bila otvoritev TRIM-steze v Završnici, ki je prvi tovrstni rekreacijski objekt v jeseniški občini. Ker je to objekt v najširšem rekreacijskem smislu, je prav, da povem nekaj stvari, ki so pogojevale nastanek te TRIM-steze in nekaj podatkov o njej.

Ker je to objekt širšega družbenega pomena, pa čeprav na področju telesne kulture in rekreacije, je morala nastanek te steze pogojevati določena družbena potreba. Ta družbena potreba je negativni vpliv življenjskih razmer, ki jih prinaša industrializacija s svojo mehanizacijo in avtomatizacijo na eni strani in zapadanjem v potrošniško družbo na drugi strani.

Industrializacija je prinesla s seboj tudi »tehnično okolje«, ki se odraža v mehanizaciji opravil, v modernizaciji transporta, kar pa je nujno spremenilo ritem in način življenja ter dela. Človek oz. njegove fizične in psihične sposobnosti pa niso bile priljubljene na tako hiter preobrat, kajti prej je bil človek navajen na določene dražljaje, ki so bili predpogoj za njegovo zdravje — najvažnejši tak fiziološki dražljaj je bilo gibanje, ki pa mu ga tehnizirano okolje z vsakim dnem bolj jemlje. Sedaj delavec pri stroju sedi ali stoji, dela gibe po diktatu stroja, uslužbenec sploh samo sedi — tako taki neprimerni položaji, stalno statično obremenjevanje posameznih mišičnih skupin, izredno slabo vplivajo na cirkulacijo krvi, stanje mišic, srca in pljuč. Tako pomanjkanje gibanja, enostranski gibi, nepravilen delovni položaj privedejo do nepravilnega razvoja mišic in kosti, do navade slabe drža telesa in s tem do sigurnih deformacij (predvsem hrbtenice, nog in prsnega koša — to potrjujejo tudi preventivni zdravstveni pregledi delavcev železarne).

Enako zaskrbljujoče pa so posledice tehniziranega okolja na človeka v sociološkem pogledu. Monotono delo ob stroju, kjer delavec uporablja le določeno število mišic, kjer delo ne zahteva nikakršnega intelektualnega napora, nobene iniciative — pri takem delu prihaja do fizične in moralne degradacije človeka — delavca. Tako delo popolnoma odvaja človekovo mišljenje do izvršitve, ruši njegovo duševno zdravje in izziva nevroze. To ne grozi specializiranemu in polkvalificiranemu delavcu samo na njegovem delovnem mestu, temveč tudi izven njega, v prostem času in razvedrilu. Nezadovoljni z delom iščejo »izhod« iz tega — ti izhodi so navadno negativni in se odražajo v pijančevanju, agresivnem obnašanju in podobnem. To so vidni dokazi v negativnih posledicah monotonega dela in negativno izražajo težnje, da bi se človek izrazil kot celovita osebnost. To razdro-

bljeno delo ne prizadeva samo fizičnih delavcev, pojavlja se v vseh poklicih, celo v znanosti in zato ogroža celotno civilizacijo.

Po drugi strani pa človek osvobaja naravo, uklepa v svoje sponne naravne sile, toda čim močnejše so te sile, ki jih človek osvobaja, toliko bolj se čuti nemočen kot človeško bitje. Namesto, da bi on posedoval stvari, posedujejo te njega, on pa je izgubil oblast nad samim seboj — tako pride do potrošniške družbe. Akt kupovanja in potrošnje je postal nasilen, iracionalen cilj, postal je sam sebi namen in ima le malo zveze z resničnim uživanjem v stvarih, ki jih kupi, ker jih res rabi. Isto se pojavlja v izkoriščanju prostega časa — njegov prosti čas odreja industrija, kakor tudi blago, ki ga on kupuje. Z njegovim okusom upravljajo drugi, on želi videti in slišati tisto, kar je že v naprej pripravljeno, da bo videl — in slišal. Tako se kupuje in prodaja na trgu osebnosti tudi zabava in človeške lastnosti, kot so: priateljstvo in ljubeznivost. Tako odtujena osebnost izgublja v veliki meri občutek ter dostojanstvo, izgublja občutek svojega »jaza«, sebe kot edinstvenega in neponovljivega.

Tu pa ima zelo pomembno vlogo telesna kultura s športom in rekreacijo. Zavestna družbena akcija, ki sloni na človekovem spoznanju realnosti njegove eksistence in telesna kultura, sta vizija za podobo človeka jutrišnjega dne, ki bo humanejša, naprednejša, popolnejša, bolj človeška. Kajti na tak način se telesna kultura (telesna vzgoja, šport in rekreacija) uresničuje kot doživetje človeka, ki je izven potrošništva in koristolovstva, kot igra zadovoljstva v sebi, kot obliko ustvarjalnosti in izražanja osebnosti. Vključevanje človeka v razne telesne kulturne dejavnosti predstavlja najboljše pot, da se normalizirajo razmerja med fizično naravo človeka in tehniziranim okoljem, v katerem živi. Prav gotovo je to ne samo eden najuspešnejših, temveč tudi najekonomičnejših in najhumanejših načinov za preseganje protislovnega položaja, v katerem se nahaja človek sodobne civilizacije.

To so v grobem nakazani fiziološki in sociološki argumenti, ki so pogojevali družbeno upravičenost postavitve tovrstnega rekreacijskega objekta.

Lokacijsko orientiranost postavitve trim steze pa narekujejo naslednji pogoji, ki pogojujejo uspešnost in zdravstveno-higiensko in fiziološko neoporečnost takih objektov:

1. klimatsko in atmosfersko neoporečna lokacija steze
2. konfiguratívna primerenost terena
3. naravna privlačnost pokrajine

4. fiziološko pravilna obremenitev po vsej dolžini steze

5. primerna oddaljenost od centra uporabnikov steze

6. možnost ureditve garderob in sanitarij.

Pod klimatsko in atmosfersko neoporečno lokacijo razumemo tak kraj, kjer so ti pogoji (veter, vlaga, prah, naklon sončnih žarkov) taki, da dopuščajo gradnjo takega objekta. Zaradi prepisa v jeseniški dolini in s tem potovanja prašnih delcev, je Završnica idealen kraj, ker leži prečno na jeseniško dolino.

Pod konfiguratívno primerenostjo terena se smatra graditev take steze v takem naravnem okolju, kjer narava sama poskrbi za ovire, oziroma taka steza sploh ne sme dajati videza, da je to umetna, nenaravna tvorba.

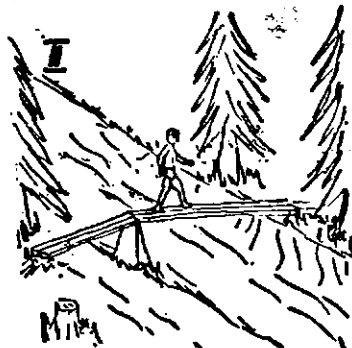
Naravna privlačnost pokrajine je pravzaprav faktor, ki zagotavlja uspešnost trim steze. Če je nek kraj spontano izbran za neorganizirane rekreacijske aktivnosti, potem je tu že jamstvo, da bo ob urejenih objektih sploh obiskovan.

Ker je v centru Jesenic taka steza nemogoča zaradi poznanih klimatskih in atmosferskih neugodnosti, je bila taka oddaljenost od centra uporabnikov pač neizogibna. Vendar pa taka razdalja pri sedanjem stanju komunikacij ne bi smela biti problem.

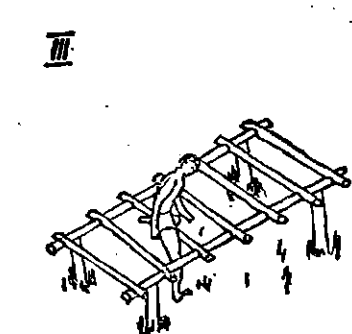
Postavitev same proge je finančno omogočil občinski sindikalni svet, s pomočjo občinske zveze za telesno kulturo in železarne. Projekt steze (trasiranje, izbira, izbira ovir), določitev vrstnega reda nalog in postaj sva naredila z referentom za rekreacijo v Železarni Janezom Jenkom, praktični izvajalec del pa so bili člani TVD Partizan Žirovnica, ki so svoje delo opravili izredno dobro, z veliko požrtvovalnostjo in voljo.

Naj navedem še nekaj podatkov o sami trim-stezi. Trim steza je približno 1700 metrov dolga pot skozi naravo, ki je točno označena in na kateri se v fiziološkem zaporedju vrstijo določene ovire in naloge. Na tej stezi je deset objektov in sedem postaj, kjer je treba opraviti neko aktivnost. Naj opišem najvažnejše objekte in kakšne telesne aktivnosti je treba opraviti na njih.

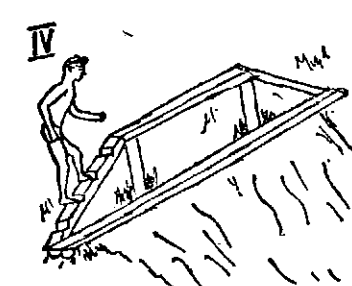
V tla zabiti panji predstavljajo oviro, ki jo je treba premagati na ta način, da skačemo z enega na drug panj. To je ovira, ki razvija občutek za ravnotežje in presojo prostorskih odnosov in deloma tudi koncentracijo in pogum.

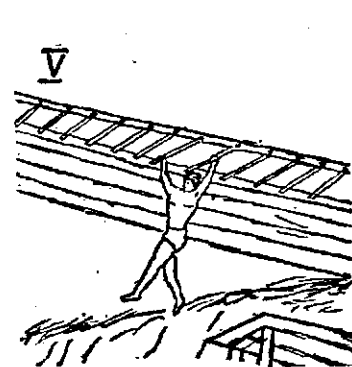
Most čez potok Završnico omogoča prehod na drugo stran potoka — vaja za razvijanje ravnotežja, koncentracije in poguma.

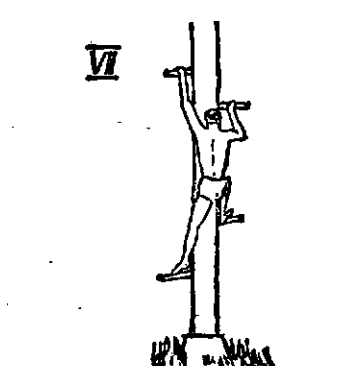
Objekt »vodoravna lestev« je treba premagati na ta način, da se z rokami držimo za prečno lestvino, nogo v kolku visoko dvignemo, skrcimo v kolenu in stopimo za eno lestvino naprej. To je odlična ovira za razvijanje gibljivosti kolčnega sklepa, krepitev mišic rok, ramenskega obroča in trebušnih mišic ter razvijanja psihomotorne preciznosti.

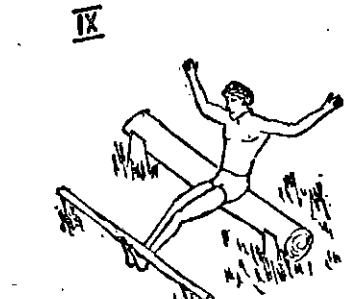
Ta ovira je v dveh izvedbah: lažja in težja. Težja je normalna hoja po ozki brvi, težja varianta pa je hoja po obtesanem ozkem hladu z ravnimi brvi. Posebno pri težji oviri zelo dobro razvijamo ravnotežje, obvladovanje telesa, pogum in koncentracijo.

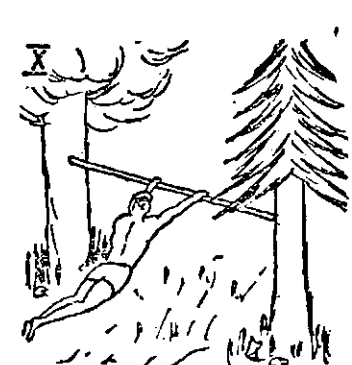
Ta ovira se sestoji iz vodoravne lestve, ki je postavljena čez vodo in po kateri je treba samo z rokami v vesi preiti čez. Ta ovira je samo za sposobnejše obiskovalce trim steze, za slabše pa je most. Ta težja ovira je predvsem za krepitev mišic rok, ramenskega obroča in trebušnih mišic, za razvijanje koordinacije med posameznimi deli telesa, za vzdržljivost (psihično) in koncentracijo ter seveda za krepitev zaupanja v lastne sposobnosti.

Plezalni drog, ki je naslednji objekt, je izredno učinkovito sredstvo za razvijanje moči ramenskih in trebušnih mišic, za razvijanje koordinacije in okretnosti in seveda za preizkušanje poguma

Drog in hlood za krepitev trebušnih mišic. Usedemo se na hlood, noge zatakne pod drog, nato pa se vzravnamo iz leže v sed (poziti moramo na pravilno držo hrbtenice, ki mora biti čim bolj ravna pri vzravnavi).

Med smreke pritrjen drog je odlično sredstvo za sproščanje, raztegovanje in krepitev trebušnih mišic, ramenskega obroča ter istočasno za orientacijo telesa v prostoru. Na njem se lahko prosto gugamo, lahko izvedemo tudi lažje vaje.

Vsi, ki smo sodelovali pri ureditvi tega objekta, želimo vsem obiskovalcem veliko lepih uric v obiskovanju tega rekreacijskega objekta.

Stanko Smolej

vodo-
djena
e, tre-
i pre-
no za
trm
most.
lvsem
amen-
ušnih
rdina.
deli
sihič-
er se-
nja v

asleđ
činko,
ljanje
ušnih
oordi
seve
guma

epitev
mo se
o pod
namo
bramo
enicc,
ravna

drog
spro-
krepi-
amen-
časno
prosto-
prosto
o tudi

li pri
želi-
veliko
u tega

olej

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

2. in 3. junija danski barv. film V PEKLU MAMIL, v režiji Oyvind Vennerød, v gl. vlogi Sigrid Huun, ob 17. in 19. uri

4. in 5. junija angl.-italij. barvni film NEKAJ SE PLAZI V MRAKU, v režiji Mario Colucci, v gl. vlogi Farley Granger, ob 17. in 19. uri

6. junija angl.-italij.-franc. CS barvni film TI SI NA VRSTI, DA UMREŠ, v režiji Michele Lupo, v gl. vlogi Claudio Brock, ob 17. in 19. uri

7. junija zaprto

8. junija franc. barvni film VESELI LOV NA DIAMANTE, v režiji Georger Lautner, v gl. vlogi Jean Yanne, ob 17. in 19. uri

9. junija amer. barvni film V VRTINCU, v režiji Victor Fleming, v gl. vlogi Vivien Leigh, ob 17. uri. Vsled izredne dolžine filma cene zvišane.

Od 15. junija predvajamo ameriški film BOKER

Kino FLAVZ

2. in 3. junija angl.-italij. barvni film NEKAJ SE PLAZI V MRAKU, ob 18. in 20. uri

4. in 5. junija danski barv. film V PEKLU MAMIL, ob 18. in 20. uri

6. junija zaprto

7. junija amer. CS barvni film ZBOGOM, G. CHIPS, ob 18. in 20. uri

8. junija angl.-italij.-franc. CS barvni film TI SI NA VRSTI, DA UMREŠ, ob 18. in 20. uri

9. junija italij.-špan. CS barvni film APOKALIPSA JOE, ob 18. in 20. uri

Kino DOVJE

2. junija amer.-italij. CS barvni film MRTVEGA PROSI, ZIVEGA UBIJ

3. junija amer. CS barvni film PRAVI KAVBOJI

9. junija angl.-italij. barvni film NEKAJ SE PLAZI V MRAKU

Kino KRANJSKA GORA

2. junija amer. CS barvni film PRAVI KAVBOJI

3. junija zaprto

5. junija amer. CS barvni film ZBOGOM, G. CHIPS

6. junija angl.-italij. barvni film NEKAJ SE PLAZI V MRAKU

7. junija angl.-italij.-franc. CS barvni film TI SI NA VRSTI, DA UMREŠ

9. junija danski film V PEKLU MAMIL

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

2. junija jug. barvni film IN BOG JE USTVARIL KAVARNISKO PEVKO, ob 19. uri

3. junija zaprto

6. junija danski barv. film V PEKLU MAMIL, ob 19. uri

9. junija amer. CS barvni film ZBOGOM, G. CHIPS, ob 19. uri

V VRTINCU je najuspešnejši film vseh časov, ki je posnet po slovitem istoimenskem romanu Margaret Mitchell. Film je režiral Victor Fleming, igrajo Vivien Leigh, Clark Gable in Leslie Howard.

ZAHVALA

Kolektivu obrata plavž, strojnega in elektro vzdrževanja na plavžu se iskreno zahvaljujem za dolgoletno tovariško sodelovanje in še posebej za darila, ki sem jih prejel ob upokojitvi.

Sodelavcem želim na delovnih mestih veliko uspehov.

Janko Čemažar

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnega vzdrževanja se iskreno zahvaljujem za spominsko darilo, prejetob ob upokojitvi. Vsem sodelavcem želim na delovnih mestih veliko uspehov.

Vinko Žemva, strojno vzdrževanje — orodjarna

ZAHVALA

Ob izgubi moža in očeta

KONRADA SIVICA

se iskreno zahvaljujem zdravnikom in osebju internega oddelka za njihov trud, da bi ga ohranili pri življenju. Zahvaljujem se tudi sosedom in vsem, ki so nam pomagali, darovalcem vencev in cvetja ter godbenikom in pevcem za žalostinke. Mirku Kalanu se zahvaljujem za poslovilne besede ob odprtem grobu, voznikom osebnih avtomobilov in vsem, ki so sočustvovali z nami in ga spremljali na zadnji poti.

Zalujoci: žena Francka, hčerki Angelca in Vida z družinama, Vinko z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prezgodnji težki izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

ANTONA MLAKARJA

se iskreno zahvaljujem zdravniškemu in strežnemu osebju ter sestram internega in kirurškega oddelka bolnice Jesenice za skrb in nego ter prizadevanje, da bi nam ga ohranili pri življenju. Tudi dr. Novaku hvala za zdravljenje v ambulanti.

Prisrčna hvala tudi organizaciji ZB NOV Javornik ter znancem za podarjeno cvetje in vence. Sosedom, posebno še družinam Koder, Jekler, Petač in Brišarjevi, prav tako lepa hvala za venec in denar ter nesebično pomoč in razumevanje. Prav tako lepa hvala godbi in pevcem društva upokojencev Javornik za žalostinke in pesmi ter govornikom tov. Francu Trevnu in tov. Jaku Svetini za ganljive poslovilne besede pred domom in ob odprtem grobu.

Zahvaljujem se tudi vsem, ki so z nami sočustvovali in nam izrekli sožalje ter našega ljubega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoci: žena Lojzka, sin Tone in hčerka Slavica z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti moža, očeta, brata, strica in nečaka

ANTONA MENCINGERJA

se iskreno zahvaljujem zdravniškemu osebju Kliničnega centra v Ljubljani, dr. Sajevidu za zdravljenje na domu, darovalcem cvetja in vencev, sosedom za pomoč v dnehi težke izgube.

Zahvaljujem se godbi in pevcem, kakor tudi sodelavcem elektro vzdrževanja Železarn in podjetju ELIM Jesenice. Prav tako se zahvaljujem voznikom osebnih avtomobilov in vsem, ki so nam izrekli sožalje in ga spremili na zadnji poti.

Zalujoci: žena Malči, sinova Tomaž in Drago, sestre Anica, Gusti, Francka, Hilda, Vera, Marčelo z družinami ter ostalo sorodstvo

Združeno podjetje Slovenske železarn Ljubljana

Železarna Jesenice

64270 Jesenice na Gorenjskem

razpisuje za šolsko leto 1973/74

štipendije

	štipendij
FNT — oddelek za metalurgijo	8
Fakulteta za strojništvo	6
Fakulteta za elektro tehniko	5
Ekonomska fakulteta	5
VEKS Maribor	3
TSS Jesenice — metalurški oddelek	20
TSS elektro	2
Upravno administrativna šola Kranj	4
Poklicna kovinarska, metalurška in elektro šola Jesenice	štipendij
strojni mehaniki (ključavničarji)	30
ključavničarji — varilci	10
orodni ključavničarji	5
strugarji	20
vodovodni instalaterji	5
obratni električarji	30
Šola za metalurške delavce Jesenice	
(Šolanje traja dve leti. Pogoje za sprejem izpolnjujejo učen- ci s šestimi razredi osnovne šole, ki so dokončali obveznosti osnovnega šolanja)	

	štipendij
talilci pri plavžu, SM peči in elektro peči	10
valjavci	10
hladno valjavci	20
žičarji	10
Kandidat naj lastnoročno napisani prošnji za štipendijo priloži:	
— natančno izpolnjeno prošnjo za štipendijo na obrazcu 1.65, ki ga je izdala Državna založba Slovenije,	
— prepis zadnjega šolskega spričevala ali potrdilo o oprav- ljenih izpitih,	
— izjavo, da ne prejema štipendije pri drugem štipendi- torju.	

Prošnje je treba poslati najkasneje do 10. julija 1973 na naslov: ZDRUŽENO PODJETJE SLOVENSKE ŽELEZARNE LJUBLJANA — ŽELEZARNA JESENICE — 64270 JESENICE

OKLIC

V postopku za napravo nove zemljiške knjige za katastrsko občino JESENICE objavljamo, da bodo po končanih poizvedbah posestni listi s popravljenimi seznami zemljišč, kopijami katastrskih načrtov in zapisniki o poizvedbah, razgrnjeni v prostorih občinskega sodišča na Jesenicah, C. maršala Tita št. 37, soba št. 13/I, v času od 1. junija 1973 do vključno 30. junija 1973.

Ce bodo vloženi ugovori zoper pravilnost ali popolnost posestnih listov, se bodo uvedle nadaljnje poizvedbe dne 1. julija 1973.

Ugovor zoper pravilnost ali popolnost posestnih listov se smejo vložiti ustno ali pismeno pri geodetski upravi na Jesenicah, C. Maršala Tita št. 37.

Občinsko sodišče na Jesenicah

Obvestilo potrošnikom

Dežurne trgovine v nedeljo 3. junija:

- samopostrežba Rožca na Plavžu
- samopostrežba Špecerija market Union
- samopostrežba Kašta 3 na Koroški Beli

ZAHVALA

Ob tragični izgube drage tete

MARIJE KASTELIC

se najiskrenejše zahvaljujem prijateljem, znancem, sosedom in vsem, ki so pokojnici poklonili cvetje in jo spremili na zadnjo pot.

Prisrčna hvala govornikom za poslovilne besede ter pevcem in železarski godbi za žalostinke.

Jaka Klinar z družino

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnega vzdrževanja se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel med boleznijo.

Ivko Kos, strojno vzdrževanje

**Dopisujte
v
Železarja**

Izlet planinskega društva Jesenice na Nanos

Na Nanosu pri planinskem zavetišču pri Abramcu je bila 27. maja 1973 osrednja proslava za Primorsko ob 80-letnici planinske zveze Slovenije. Organizator je bilo PD Vipava.

Te proslave se je udeležil tudi poln avtobus jeseniških planincev.

Med drugimi sta na proslavi govorila predsednik PD Vipava in predsednik planinske zveze Slovenije Miha Potočnik. Sledile so še kulturne točke: nastop pevskega zbora in recitacije.

Po proslavi smo se nekateri povzpeli do Vojkove koče, drugi pa so se ob prijetni glasbi zavrteli.

Nazaj se nismo odpeljali ob predvidenem času, ker so naši pionirji z vožnjem ob povratku z Nanosa zašli ter s tem izgubili precej časa. Težave smo imeli še z vžigom avtobusa, ki se nikakor ni hotel premakniti.

Zaradi nastale zamude smo spremenili smer poti. Med potjo nas je sorodnik ene od udeleženk povabil na češnjo. To je bilo veselje za mladi rod. No, pa ne samo za mlade: tudi starejši so preizkusili svoje plezalne sposobnosti na češnji. Za tem nas je odpeljal na svoj dom, kjer smo si poplaknili grla s pristnim domačim vinom.

Bogdan Bricelj

ROKOMET

Radovljica : Jesenice 20:24

V sedmi prvenstveni tekmi prve gorenjske rokometne lige, so se jeseniški igralci v soboto 19. maja v gosteh srečali z ekipo Radovljice.

Videli smo precej lepih akcij, tako v napadu kot v obrambi. V prvem polčasu so jeseniški igralci igrali slabo in ga zato tudi izgubili. V drugem polčasu pa so nadaljevali z boljšo in resno igro ter tako uspeli premagati domačine iz Radovljice, ki je bil do takrat na drugem mestu lestvice prve Gorenjske rokometne lige. Tekma se je končala z rezultatom 20:24 v korist Jeseničanov.

Jesenice : Tržič B 22:15

V osmi in obenem zadnji prvenstveni tekmi prve gorenjske rokometne lige v pomladanskem delu so se jeseniški igralci na domačem igrišču za osnovno šolo v soboto 26. maja srečali z drugo ekipo TRŽIČA.

Tudi tokrat naši niso pričeli z vso močjo. Tako smo gledali polovico prvega polčasa dokaj izenačeno igro vse do rezultata 6:5. Takrat so naši izvedli nekaj hitrih in lepih akcij. Ob prvem polčasu je bil rezultat 11:6.

V drugem polčasu so naši nadaljevali z odlično igro.

Bili so zelo borbeni tako v obrambi kot v napadu. V obrambi so prestregli precej žog in nato s hitrimi protinapadi ogrožali gol nasprotnika. V sredini drugega polčasa so zopet popustili in dopustili gostom, da so se jim pričeli bližati. Ob koncu igre so zopet zaigrali tako kot znajo in obdržali prej ustvarjeno vodstvo sedmih zadetkov.

Osmi prvenstvena tekma v prvi gorenjski ligi med Jesenicami in Tržičem se je tako končala z rezultatom 22:15. Sodnik Bernard iz Kranja je tekmo vodil na zadovoljivi ravni.

Jeseničani so to pot zaigrali boljše kot v prejšnjih tekmah, predvsem bolj resno, saj se ni ponovila napaka iz Radovljice ko so zastreljali štiri sedemmetrovke. Z rednimi treningi bi lahko odpravili še ostale napake, kar pa je odvisno predvsem od možnosti treninga. Naši igralci nimajo omogočenega treninga, saj je igrišče na katerem igrajo zasedeno z učnimi urami osnovnih šol. Z ureditvijo razsvetljave pa bi lahko trenirali saj v večernih urah. Naše igralce čakajo sedaj še pokalne tekme, ki pa se igrajo po sistemu izpadanja zato jim želimo čim več uspeha in da bi igrali tako kot lani. Naši igralci so bili pred to tekmo na odličnem petem mestu lestvice.

KOŠARKA

Spet praznik rok

Tudi šesti poskus naših košarkarjev, da zabeležijo prvi točki v tekmovalstvu v prvi republiški ligi se je končal neuspešno. Tekmo proti mariborskemu Braniku so v zadnjih trenutkih izgubili z rezultatom 72:76 (33:36). Srečanje se je začelo po že ustaljeni praksi, ki je že nekajkrat bila usodna za naše moštvo, namreč tako, da so nasprotniki že v prvih minutah povedli in so naši uspeli izenačiti šele dobro minuto pred koncem dvoboja. Tak začetek je bil evidenten v vseh dosedanjih srečanjih naših, in je na vodstvu moštva, da to veliko hibo moštva čimprej odpravi, kajti moštvo Jesenic je precej pomlajeno in začetno vodstvo nasprotnika ima vedno neugodne posledice. Tokrat razlika sicer ni bila tako velika in so Mariborčani vodili večji del srečanja le s štiri do šest točk prednosti, vendar se je izkazalo, da tudi tako vodstvo nasprotnikov lahko vpliva na ravnesje moštva. Naši so na tej tekmi igrali veliko slabše kot večji del srečanja proti Marlesu v Mariboru, pa čeprav so takrat bili visoko poraženi. V tekmi proti Braniku je manjkalo hitrih protinapadov, saj so gosti igrali počasi, v obrambi pa so igrali cono. Proti taki taktiki je najučinkovitejši napad, hitri contranapad, žal pa tega pri Jeseničanih ni bilo videti, saj so igralci preveč vodili in zadrževali žogo tako, da so gostje imeli dovolj časa vrniti se pod svoj koš in organizirati uspešno obrambo. Naši tudi niso znali najti pravega orožja proti ozki conski obrambi, saj so se v glavnem odločali na mete od daleč, ki niso bili najuspešnejši. Le Vujačić je bil uspešen strelc iz omenjenih situacij, procent ostalih pa je bil precej slabši. Na ta način so naši izgubili veliko žog, kar so Mariborčani v protinapadih znali izkoristiti in prek zelo gibajočih centrov, ter s premišljeno igro zadelali jeseniški koš. Kljub precej slabi igri je našim uspelo dobro minuto pred koncem izenačiti rezultat, najprej pri 70:70, za tem pa še na 72:72. Takrat pa so imeli izredno priložnost, da tudi povedajo, vendar so napadalc naredili pod nasprotnikovim košem nekaj zaporednih napak in je vodstvo naših splavalo po vodi. Na koncu pa je treba poudariti, da je zmaga gostov povsem zaslužena, kajti naši s tako slabo igro niso niti zaslužili dve točki.

Koš za moštvo Jesenic so dosegli: Bizjak 8, Lozar 7, Smid 2, Pirih 6, Muharemović 14, Vujačić 19, Vauhnik 14, Dragojevič 4.

Naši košarkarji gostujejo to soboto na Vrhniki, kjer jih čaka odlično moštvo Vrhnike, ki je poleg Maribora in Triglava najresnejši kandidat za končnega zmagovalca v republiški ligi. Proti takemu nasprotniku so naši že vnaprej obsojeni na poraz. D.

NOGOMET

ZNK Ljubljana zmagovalc

Na dvodnevem mladinskem nogometnem turnirju, katerega je priredil nogometni klub Jesenice pod pokroviteljstvom TK ZMS in MK ZMS v počastitev dneva mladosti in rojstnega dne tov. Tita je zmagalo moštvo ZNK Ljubljane, katero je v finalni tekmi premagalo naše mladince z rezultatom 5:0 (4:0).

Srečanje je bilo odločeno praktično že v prvih dvajsetih minutah igre, ko so gostje zaradi slabe obrambe povedli s 4:0. Po prepričljivem vodstvu gostov so naši zaigrali mnogo bolje in vzpostavili ravnesje na igrišču ter si ustvarili tudi nekaj lepih priložnosti za doseg gola, vendar jim tokrat športna sreča ni bila naklonjena.

V borbi za tretje mesto je mladinska reprezentanca Slovenije premagala Savo iz Kranja z rezultatom 7:0 (2:0).

Lesce : Jesenice pionirji 3:3 (0:3)

V četrtek 24. maja so jeseniški pionirji odigrali v Lescah zaostalo prvenstveno tekmo s tamkajšnjimi sovratniki. Tekma se je končala z neodločenim rezultatom 3:3 (0:3). Po prepričljivem vodstvu v prvem polčasu so naši v nadaljevanju tekme zaigrali zelo slabo in dovolili domačinom da so prepričljivo po-

raz spremenili v časten neodločen rezultat.

Gole za naše so dosegli: Urek, Ljujič in Kovačević.

V soboto 26. maja so naši pionirji odigrali prvenstveno tekmo z moštvom Nakla neodločeno 5:5 (4:1). Tudi v tej tekmi so naši pionirji imeli več od igre vendar zaradi grobih napak obrambnih igralcev niso mogli zmagati.

Gole za naše so dosegli: Suljmanović 2, Kovačević in Močnik.

Jesenice : Sava Kranj 1:2 (0:1)

V nedeljo so naši mladinci odigrali prvenstveno tekmo z moštvom Save iz Kranja in srečanje izgubili z rezultatom 2:1 (1:0).

Naši nogometaši so podcenjevali nasprotnika, kar se jim je tudi maščevalo. Zmaga gostov je popolnoma zaslužena kajti naši mladinci se morajo zavedati, da brez dobre in požrtvovalne igre ni zmag.

Gol za naše je dosegel Čorđić iz 11 m.

V soboto 2. junija gostuje člansko moštvo v Lescah, kjer se bo v zadnjem kolu prvenstva NPG srečalo z domačimi nogometaši.

Mladinci igrajo v nedeljo 3. junija na igrišču pod Mežakljo prav tako v zadnjem kolu prvenstva NPG za mladince z moštvom Lesc ob 10. uri.

ODBOJKA

Še vedno ostaja upanje

Jeseniškim odbojkarjem se želja, da bi v Kanalu zmagali in si tako zagotovili obstoj v ligi, ni uresničila. Tekmo so izgubili z rezultatom 3:2 (-10, -11, 8, 3, 7).

V prvih dveh nizih so Jeseničani zaslužno zmagali, čeprav je moštvo Kanala igralo z mlajšimi igralci. V nadaljevanju so domačini zaigrali borbeno in tekmo odločili v svojo korist. Z malo več sreče bi tudi Jeseničani lahko zmagali, saj je po dveh dolgih setih že kazalo, da čaka domačine neizogiben poraz. Ko je v tretjem setu moral iz igre Mežek (zaradi poškodbe), in ko je glavni sodnik s svojimi odločitvami nekajkrat zelo neugodno vplival na goste, je bilo jasno, da je tekma izgubljena.

V nedeljo, 3. maja igrajo naši odbojkarji zaostalo tekmo z moštvom OK Karlovca. V primeru zmage se bodo Jeseničani borili za obstoj v ligi skupaj z moštvoma OK Čajevca iz Banja Luke in OK Save iz Ljubljane na izbor.

nem turnirju (ta tri moštva imajo namreč enako število točk, od tekmovalstva v II. zvezni ligi pa se bosta morala posloviti dva izmed njih).

Tekma z OK Karlovcem bo v nedeljo 3. maja, ob 10. uri v telovadnici OS »Tone Čufar«.

e v a

TRIM